

Європейській Союз

Методичні рекомендації євроклубам

ЗМІСТ

ВСТУП	5
1. Євроклуби: мета створення та форми діяльності	6
2. Як створити євроклуб та реалізувати ефективні проекти та ініціативи	8
2.1. Створення «шкільного» євроклубу та перспективи діяльності	8
2.2. Створення євроклубу у вищому навчальному закладі та перспективи діяльності	10
3. Механізми роботи євроклубів	12
3.1. Рольові ігри як спосіб вироблення рішень та закріплення знань	12
3.2. Планування роботи євроклубу як системи узгоджених дій, спрямованих на досягнення визначеної мети. Підготовка власних ініціатив у вигляді проектів	14
3.3. Співпраця з органами влади та місцевого самоврядування	19
3.4. Робота з засобами масової інформації	21
3.5. Проведення заходів: робоча зустріч, круглий стіл, тренінг, семінар, конференція – корисні поради	24
4. Приклади діяльності Євроклубів	26
<i>Пізнавальні ігри та тренінги про ЄС та його держави-члени</i>	
4.1. Європодіум «Європейські персоналії» (Євроклуб «Єврозоря» Луцької ЗОШ № 25)	26
4.2. «Станьмо ближчими до Європи» (Євроклуб «A Piece of Paradise» та учні СЗШ № 40 м. Дніпродзержинська Дніпропетровської області)	27
4.3. Парад національних ігор країн Європи (Євроклуб «Генезис», СЗШ №20 м. Дніпропетровська)	29
4.4. Європейська хвиля-2015 (Євроклуб «Avias» Володимир-Волинської гімназії ім. Олександра Цинкаловського)	30
4.5. «PUZZLE», (СЗШ N40 м. Дніпродзержинськ Дніпропетровської області)	32
4.6. «Привіт, Європо!» (Євроклуб «Надія» Кіровоградського обласного центру дитячої та юнацької творчості)	34
4.7. «Болгарія – держава Південно-Східної Європи» (Євроклуб «Орієнтир» СЗШ №19 м. Дніпродзержинська Дніпропетровської області)	36
4.8. «Галопом по Європах» (Євроклуб «Європейська єдність», гімназія № 39, м. Дніпродзержинська Дніпропетровської області)	38
<i>Квести</i>	
4.9. «Ми разом» (Євроклуб «Надія» Кіровоградського обласного центру дитячої та юнацької творчості)	40
4.10. «Буду я природі другом» (Євроклуб «Горизонти сучасної інтеграції», НВК-ДАЛ № 15 м. Дніпродзержинська Дніпропетровської області)	42

4.11. Зустріч з агентом (Євроклуб «Європлюс» Менжинської загальноосвітньої школи, Нікопольський район Дніпропетровської області)	43
4.12. «Полтава та Європа. Люди. Місця. Події» (Євроклуб «НІКА» Полтавського міського багатопрофільного ліцею № 1)	45
Тренінги	
4.13. «Ми всі різні, але рівні» (Євроклуб «Esprit de corps» СЗШ № 9 м. Дніпродзержинська Дніпропетровської області)	46
4.14. «Наскільки ми толерантні?» (Євроклуб «Астра» Кіровоградського обласного навчально-виховного комплексу (гімназія-інтернат – школа мистецтв)	48
4.15. «Що таке інтеграція?» (Євроклуб «Європлюс», Менжинська загальноосвітня школа, Нікопольський район Дніпропетровської області)	51
4.16. «Розірвемо ланцюжок ненависті!» (Євроклуб «Гармонія», ССЗШ №45 м. Львова)	52
4.17. «Діти мають захищати свої права» (Євроклуб «Європейська єдність» гімназії № 39 м. Дніпродзержинська Дніпропетровської області)	54
4.18. «Толерантність» (Євроклуб «Діалог», НОШ № 45, м. Миколаїв)	58
Рольові ігри	
4.19. «Дебати про освіту» (Спеціалізована школа з поглибленим вивченням іноземних мов I ступеня – колегіум № 16 м. Дніпродзержинська Дніпропетровської області)	59
4.20. «Жива бібліотека» (Євроклуб «Обрій» СЗШ № 20 м. Дніпродзержинська Дніпропетровської області)	60
4.21. «Парад субкультур» (Євроклуб «Гармонія», ССЗШ № 45 м. Львова)	62
5. Європейський Союз – короткий інформаційний довідник	66
6. Інформаційні джерела Представництва ЄС в Україні	69
7. Список використаних джерел	70

ВСТУП

Шановний читачу!

2015 року ми відзначаємо 20-річчя євроклубів в Україні. За час, що минув від його заснування, євроклубівський рух став потужним інструментом проєвропейського виховання шкільної молоді, ознайомлення школярів із європейським цінностями, історією та засадами функціонування Європейського Союзу, формування та розвитку у них розуміння важливості європейської інтеграції нашої країни. Євроклуби протягом цих двох десятиліть послідовно виконували свою місію незалежно від політичної ситуації в Україні чи рівня її офіційних відносин з Євросоюзом.

Представництво ЄС в Україні так само послідовно підтримує діяльність євроклубів. Ми вважаємо їх надзвичайно важливим елементом формування проєвропейського світогляду молодих українців і всіляко допомагаємо євроклубам розвиватися, активно контактувати між собою та продукувати нові ідеї.

З цією метою підготовлено і цей методичний посібник. Сподіваємося, він допоможе як уже існуючим євроклубам, так і тим школам, які збираються започаткувати євроклуби в себе. Посібник містить базову інформацію, яка допоможе зрозуміти, що таке євроклуб, як і навіщо його створюють. Окремі розділи розповідають про механізми роботи євроклубів, а також містять приклади успішно реалізованих ними ініціатив.

1.

Євроклуби: мета створення та форми діяльності

Євроклуб – форма самоорганізації молодих людей, що сприяє їх творчій реалізації, залученню до участі в європейських ініціативах, громадській діяльності, інформуванню з питань європейської інтеграції та реалізації проєктів неформальної освіти серед однолітків.

Діяльність євроклубів спрямована перш за все на школярів та молодь. Основними цілями євроклубів є інформування і просвіта молодих людей про Європейський Союз та відносини Україна – ЄС, сприяння встановленню зв'язків з європейськими молодіжними громадськими організаціями, підтримка євроінтеграційних прагнень України.

Перші українські євроклуби були створені в 1995 році за прикладом подібних організацій в Європі та Росії. В державах-членах Європейського Союзу та країнах-кандидатах євроклуби відігравали роль одного з важливих джерел інформації та поширення спільних європейських цінностей серед молоді. В Росії євроклуби діяли лише на рівні середніх шкіл, їх діяльність здебільшого зосереджувалася на обміні інформацією із дітьми з країн ЄС.

Українські євроклуби поширюють свою діяльність як на школярів, так і на студентську молодь. Основне завдання полягає в інформуванні й вихованні молодих людей в дусі спільних європейських цінностей, сприяючи встановленню партнерських стосунків із європейськими молодіжними неурядовими організаціями, підтримуючи курс України на інтеграцію в європейську структуру.

Євроклуби створюються при середніх школах, університетах, молодіжних та дитячих громадських організаціях, серед працюючої молоді переважним чином як неформальні об'єднання. Проте певна їх частина реєструється згідно з українським законодавством як неурядові неприбуткові організації.

Учасники євроклубів набувають досвіду організації інформаційних кампаній, поширюючи знання про євроінтеграційні процеси та засади функціонування Європейського Союзу. Шляхом пошуку інформації, опрацювання нових друкованих та електронних джерел відбувається підвищення загального інтелектуального рівня учнів. У євроклубівців формуються лідерські навички, уміння приймати відповідальні рішення. В цілому, відбувається підготовка молоді до життя в об'єднаній Європі. Організаційно євроклуби можуть бути оформлені як офіційно зареєстровані відповідно до чинного законодавства громадські організації, зокрема молодіжні. В такому випадку євроклуб діє як юридична особа на підставі Статуту, може мати власні банківські рахунки, печатку тощо. У переважній більшості європейські клуби, що набувають статусу окремої неурядової організації, створюються студентами вищих навчальних закладів або лідерами громадських об'єднань.

Євроклуби, що виникають при загальноосвітніх школах, не реєструються як окремі неурядові організації. Вони створюються і діють на підставі Статуту або Положення, розробленого за участі вчителів, дирекції, учнів і батьків та затвердженого директором установи. Така організаційна форма діяльності євроклубу може бути реалізована і у вищих навчальних закладах за участі ректорату, органів студентського самоврядування, кафедр тощо.

Мета діяльності євроклубів:

- Сприяння процесам європейської інтеграції України,
- Розширення знань про країни Європейського Союзу,
- Сприяння усвідомленню спільних європейських цінностей,
- Налагодження співпраці української молоді з ровесниками з інших європейських країн,
- Створення сприятливих умов для реалізації здібностей та талантів учнівської молоді,
- Популяризація ідей та знайомство з механізмами функціонування демократії, громадянського суспільства тощо.

Завдання євроклубів:

- Різнобічне вивчення історії, культури та традицій, а також сучасності як країн ЄС, так і України,
- Встановлення зв'язків з молоддю інших країн Європи,
- Поширення інформації про євроінтеграційні процеси,
- Організація різноманітних заходів з метою поширення інформації про ЄС,
- Удосконалення навичок самостійного здобування та критичного аналізу інформації,
- залучення партнерів для організації спільних подій, розвиток духу співпраці та взаємодопомоги.

Основними формами діяльності євроклубів є:

1. Регулярні засідання членів євроклубів та обговорення актуальних питань, пов'язаних з відносинами між ЄС та Україною.
2. Місцеві/регіональні/всеукраїнські молодіжні практичні семінари і конференції.
3. Проведення виставок фотографій, малюнків, плакатів, конкурсів, випуск інформаційних матеріалів (стінгазет, європейських куточків у класах і бібліотеках) на теми, пов'язані з Європою та Європейським Союзом. Такі форми роботи допомагають залучити нових творчих людей до роботи євроклубу.
4. Організація тренінгових занять і рольових ігор.
5. Літературні та мистецькі вечори, на яких учасники знайомляться із творчою спадщиною відомих європейських авторів.
6. Інформаційні кампанії, спрямовані на місцеву громадськість (зустрічі, лекції, вистави, вікторини).
7. Публікація та розповсюдження літератури на тематику ЄС.
8. Зв'язки з європейськими партнерами та молодіжні обміни.
9. Конкурси (на кращу статтю про ЄС, найкращий малюнок, найкраще наукове дослідження).

10. Робота з молодшими членами (дітьми з початкових та середніх шкіл) тощо.

У практичному плані європейська інтеграція України – це перш за все реалізація певних реформ (зокрема, згідно з Угодою про асоціацію між Україною та ЄС), забезпечення демократії, верховенства права, дотримання прав людини і основних свобод тощо.

Оптимально, щоб діяльність євроклубів відбувалась в тому числі в контексті сприяння здійсненню цих реформ.

Майданчиком для спілкування євроклубівців слугує сайт «Євроклуби в Україні» (www.euroclubs.org.ua), де публікуються новини про діяльність євроклубів, обговорення їх ініціатив, обмін досвідом тощо.

2.

Як створити євроклуб та реалізовувати ефективні проекти та ініціативи

2.1. Створення євроклубу в школі та перспективи діяльності

Євроклуби організовуються при середніх школах, гімназіях, ліцеях та інших загальноосвітніх навчальних закладах. Існує відповідний наказ Міністерства освіти і науки України №1/9-541 від 14 серпня 2009 року і «Методичні рекомендації з організації роботи Європейських клубів у загальноосвітніх та професійно-технічних навчальних закладах України».

Пропонуємо такі кроки створення євроклубу.

Крок перший. Створення ініціативної групи

Ідея заснування клубу може вийти від директора школи, вчителя або учнів. Для початку потрібно знайти групу дітей, яка зацікавлена європейською тематикою і вчителя, який візьме під опіку (здійснюватиме координацію) даний клуб. Також треба ознайомитись із інформацією про засади діяльності євроклубів, зрозуміти чи дійсно таке об'єднання потрібне конкретній школі. Після того, як група однодумців вирішила створити євроклуб, потрібно звернутись до адміністрації школи для того, щоб заручитись її підтримкою (використання в подальшому певних ресурсів школи тощо).

Обґрунтування створення євроклубу для керівництва школи можуть бути такі: підняття престижу школи; можливість активізувати учнів всієї школи; можливість співпрацювати у мережі євроклубів; співпраця з іншими школами за кордоном; професійний ріст вчителів, задіяних в шкільних євроклубах; нові форми роботи з учнями тощо.

Цей початковий етап роботи має на меті визначити, як євроклуб буде працювати в майбутньому, якою буде організаційна структура, алгоритм подальшої роботи. Крім цього дуже важливо допомогти учням чітко зрозуміти характер майбутньої роботи у євроклубі, її мету та мотивувати до подальшої діяльності.

Крок другий. Організаційний

На черговій зустрічі євроклубівців можна провести «мозковий штурм» щодо цілей та форм роботи євроклубу, підготувати план діяльності клубу на найближчий місяць, рік. Треба розпочати з мети, якою керується клуб. Наприклад – участь у міжнародних молодіжних обмінах; підвищення рівня європейської освіченості учнів тощо. Можна дізнатися, як бачить мету своєї діяльності кожний член клубу і відповідно до цього виробити загальну мету діяльності шкільного євроклубу (ШЄК). Варто також визначити докладно завдання і терміни їх виконання, а також шляхи пошуку ресурсів для їх реалізації.

Проект діяльності євроклубу також може бути обговорений на педагогічній раді, засіданні батьківського комітету. Підтримка шкільної адміністрації також сприятиме успішній та ефективній діяльності євроклубу у майбутньому.

Крок третій. Проведення установчої зустрічі

На установчій зустрічі можна офіційно проголосити про відкриття клубу, затвердити його назву, статут, опрацювати план дій на найближчі декілька місяців. Важливо також організувати систему самоврядування. Клуб може мати посади: президента (або голову), секретаря, менеджерів і т. ін. Також необхідно розподілити обов'язки та визначити сферу відповідальності кожного учасника. Це можуть бути, наприклад, збір інформації, оформлення документації, організація заходів, зв'язки з партнерами, громадськістю, іншими євроклубами; поширення інформації про свою діяльність.

Крок четвертий. Проведення першого засідання

Прийняте рішення про створення євроклубу і програму діяльності потрібно оголосити на засіданні педагогічної ради. Перше офіційне засідання євроклубу можна використати не лише для вирішення установчих питань, але й для популяризації євроклубу у школі та місцевій громаді. Наприклад, це може бути презентація відкриття євроклубу для учнів.

Всі вчителі також повинні бути поінформовані про початок діяльності клубу і допомагати досвідом та ідеями. Бажано, щоб євроклуб отримав приміщення (клас) для зустрічей.

Крок п'ятий. Розробка статуту (положення) євроклубу, в якому визначаються базові принципи роботи організації. Засновники євроклубу повинні підготувати такий документ та затвердити його з директором школи чи з іншою відповідальною посадовою особою.

Орієнтовна структура статуту євроклубу:

1. Загальні положення
2. Мета, цілі, завдання та форми діяльності євроклубу
3. Членство у євроклубі
4. Організаційна побудова (керівні органи) євроклубу
5. Порядок внесення змін та доповнень до статуту євроклубу
6. Припинення діяльності євроклубу

Крок шостий. Пошук партнерів

Потрібно налагодити контакти з місцевим управлінням освіти, євроклубами інших шкіл тощо. Також слід знайти інформацію про посольства, консульства, представництва міжнародних організацій різних країн, неурядові організації, які займаються розповсюдженням інформації про Європейський Союз для налагодження подальшої співпраці. Особливу увагу на етапі проведення заходів євроклубівцям необхідно звернути на засоби масової інформації, познайомитись з журналістами, поінформувати їх про свою діяльність.

Крок сьомий. Місце зустрічей

Бажано, щоб євроклуб мав власний зал для зустрічей. Зал має бути «візитівкою» клубу, а також місцем, де проводимуться тематичні заходи: лекції на європейську тематику, презентації клубу, виставки учнівських робіт та інформаційних матеріалів, конкурси, дебати. Місцем для зустрічей євроклубу може бути звичайний кабінет, клас, аудиторія навчального закладу.

Крок восьмий. Робота євроклубу

ШЕК може діяти на таких рівнях:

1. Заходи всередині клубу (засідання, ігри, презентації, перегляд фільмів, рольові ігри, конкурси, вивчення культури країн ЄС, зустріч з волонтерами);
2. Заходи на шкільному рівні (конкурси, стінна газета, олімпіади, виставки);
3. Заходи на міському рівні (святкування Днів Європи, благодійні проекти тощо);
4. Мережева співпраця, зокрема співпраця з клубами інших міст України (обміни, листування);
5. Організація міжнародних заходів.

Перспективи діяльності євроклубу:

1. Налагодження зв'язків з європейськими партнерами (обмін інформацією, досвідом, організація поїздок для дітей, зустрічей та спільних вечорів);
2. Участь та перемога у різних конкурсах і олімпіадах на тему Євросоюзу
3. Ширше коло спілкування для учнів, їх розвиток, самореалізація, отримання нових перспектив;
4. Збільшення досвіду роботи у позашкільній діяльності вчителів, їх співпраця з колегами з-за кордону, обмін знаннями, здобуття авторитету серед своїх колег у школі.

2.2. Створення євроклубу у вищому навчальному закладі та перспективи діяльності

Принципи організації євроклубу є різними для різних вищих навчальних закладів (ВНЗ) і залежать від конкретних обставин та можливостей, віку та рівня підготовки студентів, а також від готовності викладацького колективу брати участь у роботі євроклубу.

Створення євроклубу як неформального об'єднання при ВНЗ можливе за наступними кроками:

1. Викладацький склад та студенти ВНЗ знайомляться зі статутними цілями і завданнями, принципами організації, формами і методами роботи євроклубів.
2. Зацікавлений викладач (викладачі) та студенти повідомляють про намір створення євроклубу керівництву навчального закладу.
3. Ініціативна група готує статут, програму дій майбутнього євроклубу, розробляє його символіку та затверджує із керівником ВНЗ.
4. Потрібно визначити умови членства в євроклубі (будуть залучатись всі бажаючі чи існуватимуть певні критерії відбору студентів).
5. Провести відкрите засідання євроклубу для представлення керівництву, викладачам, студентам ВНЗ планів та перспектив діяльності організації.
6. Призначити відповідальних осіб і розподілити обов'язки серед студентів та викладачів, зокрема обрати координатора євроклубу.
7. Розподілити членів євроклубу по робочих групах (з урахуванням їхнього віку та інтересів) і визначити сферу діяльності кожної з них. Відповідно до затвердженого плану роботи кожна група береться за виконання певного завдання, наприклад: контакт з місцевою громадськістю (місцева влада, фірми, органи освіти та ін.) з метою отримання

підтримки; отримання інформації, методичних матеріалів від установ та організацій, що координують роботу євроклубів, а також навчальних закладів, інших євроклубів тощо.

Євроклуб при вищому навчальному закладі можна створити і як **неурядову громадську організацію** відповідно до чинного законодавства і за передбаченими ним кроками.

Напрямки діяльності євроклубу при ВНЗ:

1. Поширення інформації про Європейський Союз серед студентської молоді;
2. Проведення зборів, зустрічей, фестивалів, конкурсів і конференцій для студентів з метою обміну досвідом та обговорення актуальних проблем;
3. Сприяння вивченню іноземних мов;
4. Участь у видавничій діяльності, підготовка інформаційних стендів для ВНЗ;
5. Участь у виставках та інших культурних заходах;
6. Проведення пізнавально-розважальних заходів (конкурсів, вікторин);
7. Підготовка та проведення міжнародних круглих столів, парламентських ігор та інших форм діяльності, спрямованих на підвищення інтелектуального рівня та обізнаності молоді щодо принципів діяльності ЄС та його структур.

3.

Механізми роботи євроклубів

3.1. Рольові ігри як спосіб закріплення знань та вироблення рішень

«Узрі дітей є часто зміст глибокий ...»

І.Ф. Шиллер

Слово «гра» найчастіше асоціюється в нас з чимось веселим та азартним. Веселість та азарт – не вороги серйозним та корисним справам, а нормальні способи зробити кропіткий процес більш цікавим та прийнятним для сприйняття.

Ігри виникли як спосіб моделювання практичних ситуацій з метою отримання знань та навичок, необхідних для вироблення оптимальних правил та способів поведінки.

Сьогодні, коли обсяги інформації, що вимагає засвоєння, все збільшуються, а часові межі для вироблення рішень зменшуються, ситуація вочевидь вимагає простих і одночасно змістовних способів роботи. Цей розділ запропонує вам декілька універсальних методик невимушено та ефективного закріплення знань та вироблення способів поведінки.

Запропоновані ігрові форми ви можете використовувати як всередині євроклубу, наприклад, для того, щоб моделювати власний проект, так і для зовнішнього використання, наприклад, для проведення заняття з учнями власної школи тощо.

Ділова гра «Як функціонує ЄС»

Підготовка

1. Ведучий готує проблемну ситуацію, яка для свого вирішення вимагає втручання інституцій ЄС. Наприклад, Латвійська будівельна компанія направила своїх працівників на роботу до Швеції. Працівникам встановлено заробітну платню, яка з одного боку висока для Латвії, а з іншого – нижче традиційно встановлених для Швеції. Це викликало заперечення у шведських профспілок, які побачили ризик зниження стандартних ставок для власних працівників. Оскільки Латвійська будівельна компанія відхилила заперечення шведських профспілок, останні розпочали пікетування будівництва, зупинивши його.

Однак, за умовами колективного договору профспілки не мали права на страйк. Проблема перейшла до розгляду інституцій ЄС, оскільки саме Європейський Союз спрощує переміщення робочої сили з країни в країну. Для проведення гри ситуація має бути описана докладніше. Бажано, щоб вона опиралась на реальні факти.

2. Ведучий розподіляє колектив (орієнтовно 30 осіб) на 6 команд. Кожна команда – суб'єкт конфліктної ситуації. Задіяні суб'єкти (команди): Уряд Латвії (спільно з будівельною компанією незадоволений збитками, які виникли внаслідок блокування будівництва); Уряд Швеції (спільно з профспілками вважає, що зменшення ставок спричинить зниження стандартів в галузі оплати праці на території Швеції); Європейська Комісія (має вивчити конфліктну ситуацію і може прийняти такі рішення: 1) країна ЄС порушує свої

юридичні зобов'язання та підготувати звернення до уряду; 2) передати справу до Суду ЄС; 3) розробити законодавчу ініціативу для врегулювання подібних проблем і передати на розгляд Європейському Парламенту); Європейський Парламент (може прийняти, відхилити, запропонувати зміни і доповнення до запропонованого Європейською Комісією документу); Суд ЄС (уповноважений врегульовувати конфліктні ситуації між державами-членами ЄС, інститутами ЄС, фізичними та юридичними особами); Преса (вивчає ситуацію та готує інформаційне повідомлення про хід розв'язання проблеми). Ведучий має попередньо підготувати та записати докладну інформацію для кожної команди.

Змагання

Ведучий читає вголос ситуацію та дає завдання командам вирішити наявну проблему в межах своїх компетенцій. Кожна команда в паперовому вигляді має докладний виклад ситуації, а також матеріали, які описують можливу позицію команди та інші допоміжні матеріали про інституції ЄС. Команди роблять заяви в усній або письмовій формі (для проведення гри бажана участь двох ведучих, оскільки кожна заява повинна реєструватись).

Усна заява озвучується так, щоб почули всі команди. Письмові заяви передаються ведучому для оголошення. Учасники, які представляють Пресу, можуть вільно переміщуватися між командами та спостерігати за виробленням позицій і прийняттям рішень. Команда Преси протягом гри готує інформаційні повідомлення та доводить до відома команд. Закінчується гра пленарним засіданням, представники від кожної команди оголошують свою позицію та намагаються дійти згоди щодо вирішення проблеми.

Можливості використання

Детальне вивчення принципів і процедури роботи інституцій ЄС; розвиток навичок щодо практичного застосування знань про ЄС; критичне мислення; розвиток ораторських здібностей; вміння досягати згоди у прийнятті рішень.

Гра «Колаж»

(рекомендується для вивчення та закріплення знань про напрямки діяльності ЄС)

Підготовка

1. Викладення усно педагогом матеріалу про конкретний напрямок ЄС.
2. Підготовка педагогом технічних матеріалів та письмової інформації щодо теми. Технічні матеріали: ватман, папір, ножиці, клей, фото, малюнки та будь-які інші матеріали, що можуть використовуватися для створення колажу. Письмова інформація: виклад теми з різноманітних джерел.

Змагання

Аудиторія поділяється на 5-6 команд по 5-6 осіб. Кожній команді надається набір технічних та інформаційних матеріалів (бажано, щоб набори були однаковими). Команди працюють над підготовкою колажу за окремими столами або в окремих приміщеннях протягом визначеного часу. Після спливу часу команди по черзі презентують свій колаж, розкриваючи тему про напрямок діяльності ЄС. Після презентацій команда голосує – обирає переможця (за себе голосувати не можна).

Можливості використання

Узагальнення отриманих знань та отримання досвіду в межах відповідної теми; краще засвоєння інформації завдяки наочним прийомам; розвиток творчої уяви; отримання навичок командної роботи.

Гра «Кочевідо»

Підготовка

1. Ведучий готує декілька визначень малознаних понять, наприклад, з питань Євро-союзу. Скажімо, локаут, адаптація, симуляція, преференції тощо.
2. Група розбивається на команди (оптимальна кількість – 4-5 осіб)

Змагання

Слово зачитується командам. Після того вони отримують деякий час на те, щоб:

- 1) подумати, що це слово може означати; 2) скласти власне визначення цього поняття.

Свої визначення команда віддає ведучому. Після того, як таким чином було розіграно всі підготовлені слова, починається другий етап гри. Ведучий зачитує термін і всі визначення, які дали команди, серед них – і правильний варіант, який було заготовлено ведучим заздалегідь. Потім кожна команда почергово вибирає правильне, на її думку, визначення, й повідомляє про це ведучого. Забороняється обирати свій варіант. Коли всі зроблять свій вибір, оголошується правильна відповідь. Команда, яка правильно вгадала визначення, отримує один бал. Команда, чиє визначення обрав як вірне хтось інший, отримує 2 бали. Таким чином, розігруються всі підготовлені поняття. Переможець визначається за здобутими балами. Більше балів отримують команди, які склали настільки правдоподібно стилізовані визначення, що визнаються іншими учасниками. Тому перед ними – творче завдання, а не вимога написати правильне визначення.

Можливості використання

Вивчення та закріплення матеріалу; розвиток навичок щодо формального мислення та письма; опанування понятійного апарату та структурних мовних форм; розвиток здатностей до тактичного планування та командної гри. Гра є якісним механізмом поєднання знань та творчого мислення¹.

3.2. Планування роботи євроклубу як системи узгоджених дій, спрямованих на досягнення визначеної мети. Підготовка власних ініціатив у вигляді проектів

*«Гарний план сьогодні краще бездоганного сніданку»
О. Ю. Блох*

Іноді підготовка якісного плану (наприклад, проведення змагань між євроклубами району) займає цілий день, іноді план проведення серії тренінгів для лідерів молодіжного самоврядування – тиждень. Під час підготовки плану можна з жахом помітити, що нічого дієвого не відбувається – тільки все більше ризик тексту з'являється перед очима. Виникає спокуса припинити «марнування часу» та перейти до практичного втілення. Особливо, якщо відчуваєш, що і так розумієш, що саме треба робити.

Ця спокуса, як і буває найчастіше, підказує хибний шлях. Для того, щоб пересвідчи-

¹ Більш детальну інформацію про запропоновані, а також інші ігри можна знайти у виданні «Єдинство в різноманітності: о Європейском Союзе в школі / В. В. Величко [и др.]. — Минск : Медисонт, 2008. — 232 с.

тися в цьому, достатньо зробити арифметичне порівняння: скільки займає підготовка плану і скільки можна діяти згідно з цим планом. Орієнтовно, планування діяльності на місяць займає до трьох днів. Якщо діяльність відбувається відповідно запланованих завдань, вона містить в собі мінімум помилок (зрозуміло, що бездоганних планів не існує, практика вносить свої корективи). Робота без плану, тобто без завчасно обдуманих кроків, необхідних ресурсів, ризиків тощо з високою вірогідністю стикатиметься з неочікуваними перепонами, подоланню яких доведеться присвятити не один день.

Крок I – мета

Для того, щоб скласти якісний план роботи євроклубу (на місяць для поточної роботи, для виконання певного заходу або цілісної програми тощо), треба «починати з кінця».

Спершу треба сформулювати мету, до якої ви хочете досягти. Мета – це певні позитивні зміни, які настануть внаслідок діяльності вашого євроклубу. Саме мета визначає перелік завдань, графік, необхідні ресурси та інші компоненти, які слід спрогнозувати для подальшої якісної діяльності. Іноді стисле та чітке формулювання мети дозволяє помітити, що ті дії, які Ви вже готові були вчинити, є недоречними.

Крок II – пошук механізму досягнення мети

Після вибору мети слід визначитись з механізмом її досягнення. Механізм – це загальний шлях, яким Ваш євроклуб має рухатися, щоб сформульована мета була втілена.

Одну мету можна досягти за допомогою різних механізмів. Для того, щоб максимально чітко це уявити, пригадайте, як Ви ідете додому з навчального закладу. Ви можете піти найкоротшою дорогою, можете обрати шлях через квітучу алею, можете піти вулицею, де буде менше калюж, якщо йде дощ, поїхати громадським транспортом або попросити батьків забрати Вас на авто тощо. Опинитися вдома – мета, спосіб дістатися додому – механізм. Так, наприклад, для досягнення мети розповсюдження знань про ЄС серед старшокласників своєї школи, можна провести серію лекцій – це один механізм. А можна зробити конкурс інформаційних плакатів з їх наступним розміщенням – це другий механізм. Можна поставити театралізовану сценку відповідного змісту – це третій механізм. Знаходити механізмів можна безліч, але як зупинитись на конкретному?

Для того, щоб обрати механізм, слід відповісти всього на три питання:

- 1) який механізм буде найбільш ефективним для досягнення мети?
- 2) який механізм буде найбільш раціональним (мінімальні витрати ресурсу мають дозволити досягти максимального результату)?
- 3) який механізм Ви зможете реалізувати?

Найбільш ефективний, раціональний та реалістичний механізм і має бути втілено.

На етапі вибору механізму є корисним використати форми колективних обговорень, наприклад, влучним методом будуть, наприклад, письмові дебати.

Крок III – планування конкретних заходів

Якщо механізм можна порівняти зі шляхом, то заходи, які євроклуб буде втілювати, це кроки, які необхідно зробити, рухаючись цим шляхом. Наприклад, для проведення лекцій необхідно: 1) підготувати матеріал; 2) обрати лекторів; 3) лектори мають опанувати матеріал та провести виступи з тестовою аудиторією; 4) визначити графік лекцій; 5) провести лекції. Крім того, якщо метою є розповсюдження знань про ЄС, а не саме проведення лекцій, то треба все зробити в такому ключі, щоб мета була втілена, а також – знайти способи перевірки ефективності Ваших дій (наприклад, анкетування до і після лекцій).

При визначенні заходів (завдань) в плані намагайтеся враховувати всі, навіть найдрібніші. Наприклад, підготовку форм запрошень для партнерів, якщо йдеться про семінар. Іноді відсутність у плані допоміжних заходів, які начебто не є суттєвими, призводить до хибності графіку, оскільки іноді такі «дрібниці» вимагають тривалої роботи та значних ресурсів.

Коли всі заходи описані, спробуйте оцінити їх з точки зору внутрішньої узгодженості та доцільності. Заходи мають складатися у струнку «лінію», яка буде вести до запланованої мети. Якщо якийсь із заходів можна не виконувати без шкоди для всього процесу та мети, просто приберіть його, навіть, якщо Вам або комусь з євроклубівців дуже хочеться його здійснити (втілити бажання можна окремо, поза межами плану).

Крок IV – визначення ресурсів, необхідних для втілення плану

Коли план заходів розроблено, слід переходити до ресурсів, необхідних для здійснення кожного із заходів. Ресурси можуть бути різноманітними: людські, інформаційні, адміністративні, матеріальні, часові тощо. Треба ще до початку будь-якої діяльності чітко зрозуміти, як саме Ви залучите ці ресурси. Ніколи не соромтесь просити допомоги у друзів, викладачів, батьків – Ви робите корисну справу, не маючи персональної користі, а тому за можливості Вам допоможуть. Якщо Ви зрозумієте, що якийсь ресурс залучити не вдасться, значить обрали невірний механізм – знаходьте інший, повністю змінюючи концепцію або частково її корегуючи (в залежності від обставин).

Намагайтеся максимально повно врахувати ресурси для кожного із заходів.

Крок V – встановлення графіку робіт

Після того, як заходи і ресурси визначені, можна переходити до графіку. Графік теж зручніше складати «з кінця», оперуючи граничними термінами виконання. Наприклад, Ви хочете провести лекції, присвячені Дням Європи в Україні. Тоді зрозумілою буде дата базового заходу – лекцій. Зрозуміло, що лектори мають провести тренування з тестовою аудиторією не пізніше, ніж за два-три тижні до лекцій перед «справжніми» слухачами, щоб, у разі необхідності, був час для корегування як матеріалу, так і техніки виступів – виникає граничний термін виконання заходу. Під час підготовки графіку радимо уважно придивлятися до кореспондуючих ресурсів, оскільки іноді отримання ресурсу вимагає часу. Якщо, рухаючись з кінця заходів, Ви опинились в ситуації, коли запланована діяльність мала розпочатися місяць тому, проблему можна вирішувати трьома шляхами: 1) посунути кінцеву дату, якщо це можливо; 2) відмовитися саме від цієї діяльності; 3) зробити графік більш динамічним. Будь-який з варіантів є допустимим, тому неможливо порадити якійсь конкретний вихід – треба діяти, враховуючи кожний випадок окремо. Але, наприклад, якщо лекції буде проведено після Днів Європи, навряд чи вони матимуть менший ефект з точки зору розповсюдження знань про ЄС. Якщо запланована діяльність взагалі не може бути виконана зараз внаслідок пропущення термінів вже на етапі планування, підготовлений план може бути використаний для наступної нагоди, а мета досягнута завдяки іншому механізму.

Скорочення терміну реалізації певних заходів вимагає уважного вивчення обставин. Можна, наприклад, порадитися з потенційними лекторами і дізнатися, кому з них і скільки необхідно часу для вивчення матеріалу визначеного обсягу. Якщо виявиться, що менше, термін відповідно можна скоротити. Або, наприклад, після стислого моніторингу стане зрозуміло, що матеріал вже розроблено у необхідному вигляді та не треба витрачати час для його підготовки.

Крок VI – визначення відповідальних осіб

Наприкінці в плані зафіксуйте, хто з євроклубівців відповідає за реалізацію кожного із запланованих заходів. Оптимальним є розподіл обов'язків відповідно до бажань самих виконавців в поєднанні з наявністю відповідних знань та навичок.

Найзручніше оформити план у вигляді таблиці, яка може слугувати одночасно матеріалом для відстеження виконання роботи. Для практики спробуйте заповнити таблицю, додавши необхідну кількість рядків.

МЕТА	Поширення знань про спосіб прийняття рішень Європейським Союзом серед учнів старших класів шляхом проведення трьох лекцій та тематичного змагання					
№	Захід	Ресурси	Граничний термін виконання	Відповідальна особа	Примітка про виконання	Особливі примітки
1.						
2.						

Якщо Ви опанували складання планів, можна переходити до пошуку ресурсів. Перше, що необхідно для якісного втілення задуму, – **це інформаційні ресурси**: попередній досвід колег, методики роботи, статистичні дані, результати досліджень та ін. Рекомендується користуватися Інтернетом, а для отримання вузькоспеціалізованих даних можна звертатися до профільних видань та направляти інформаційні запити до відповідних органів влади.

Для успішного досягнення запланованої мети важливо мати **людські ресурси**. Іноді для діяльності недостатньо лише членів євроклубу. Тоді виникає необхідність залучення у процес роботи волонтерів, експертів, представників державних органів тощо.

Для пошуку **волонтерів** пропонуємо розповсюдити у навчальному закладі інформацію про заплановану ініціативу, виклавши її максимально привабливо, та запросити волонтерів, чітко вказавши їх роль. Мотивувати участь волонтерів радимо, домовившись з адміністрацією навчального закладу про певні форми заохочення.

Підтримку **експертів** можна отримати від Центрів європейської інформації, викладацького складу, фахівців неурядових організацій, які працюють у відповідній сфері та інших суб'єктів. Для цього потрібно чітко сформулювати, з якого питання необхідний експерт, в чому полягає його роль, та виробити перелік потенційних кандидатів. Після цього можна переходити до переговорів з кандидатами. Під час переговорів слід розуміти, що може мотивувати того чи іншого експерта до роботи. Оскільки компетенція держави поширюється на всі сфери соціальних відносин, залучення її представників до діяльності є доцільним та допоможе досягти більш якісних результатів (про механізми співпраці з органами влади див. наступний розділ цієї брошури).

Матеріальні ресурси бувають в натуральному та фінансовому вигляді. *В натуральному вигляді*, наприклад, канцтовари, техніку, приміщення тощо може надати навчальний заклад. Якщо навчальний заклад не має такої можливості, доцільно звернутися до органів місцевого самоврядування, відділів і управлінь освіти, спонсорів та ін. *В фінансовому (грошовому) вигляді* ресурси можна отримати за рахунок спонсорської допомоги, дотацій з місцевого бюджету, благодійних внесків фізичних та юридичних осіб. Як правило, надання матеріальної допомоги пов'язано з наступним контролем над її розподілом. Наприклад, якщо євроклуб отримує кошти, він має підготувати звіт про їх цільове використання. Поширеним способом залучення ресурсів, зокрема, фінансових, є грант.

Грант у загальному розумінні – це, як правило, цільова грошова дотація, виділена для реалізації певної діяльності, спрямованої на досягнення соціально значущої мети. Тобто грант – це кошти для реалізації певного проекту, який є сукупністю взаємопов’язаних внутрішньо узгоджених дій, спрямованих на досягнення чітко визначеної мети.

Якщо уважно придивитися до визначення, то можна помітити, що проект фактично є планом, але це більш розгорнутий опис запланованої діяльності. Опис проекту, як правило, складається з таких змістовних розділів: 1) проблема, на вирішення якої спрямовано проект; 2) мета проекту; 3) проектні заходи; 4) очікувані результати проекту; 5) цільова аудиторія; 6) спосіб розповсюдження інформації про проект; 7) бюджет проекту. Донорські структури встановлюють власні вимоги щодо проектів, на реалізацію яких можуть бути надані гранти, але базові пункти зазвичай зберігаються.

Щодо написання проектів підготовлено та видано велику кількість посібників, тому не має сенсу зупинятися на цьому докладно. Однак, підкреслимо декілька основних принципів. Отримати грант доволі важко, оскільки процес написання проекту вимагає ретельного вивчення предмету, яким охоплено проект, якісного планування та чіткого розуміння динаміки процесів. Проте, отримати грант доволі легко, якщо опанувати певні правила, сміливо думати, відверто писати і пам’ятати, що донорські інституції зацікавлені у виділених коштах для добре підготовлених перспективних проектів.

Мета проекту – це не внутрішні потреби євроклубу, не особисті побажання учасників, не вимоги адміністрації навчального закладу, а певні зовнішні позитивні зміни. Мета має визначатися потребами об’єктивного світу, який оточує вас. Проект має вирішувати конкретну проблему, тобто негативне явище. Наприклад, проблемою можна вважати низький рівень толерантності до учнів-іноземців колективу школярів. Мета має логічно витікати з проблеми, тобто метою є вирішення цієї проблеми – підвищення рівня толерантності школярів до учнів-іноземців.

В процесі підготовки проекту не залишайте поза увагою такі основні правила:

- використовуйте слова, які означають завершеність (підготувати, розподілити, зменшити, збільшити, організувати, виробити);
- користуйтеся критеріями SMART (в перекладі з англійської – розумний), формулюючи задачі

S	specific	конкретність
M	measurable	обчислювальність
A	area-specific	територіальність
R	realistic	реалістичність
T	time-bound	визначеність у часі;

- уникайте жаргонних слів;
- виправте граматичні помилки;
- дотримуйтесь впевненого та сміливого тону;
- думки висловлюйте коротко, ясно, цікаво.

Якщо Ви опануєте планування та будете дотримуватися визначених правил, згодом для вас буде доволі просто перетворити якісний план у не менш якісний проект та отримати грант для його реалізації.

3.3. Співпраця з органами влади та місцевого самоврядування

*«Нестача не у грошах, а людях і даруваннях робить державу слабкою»
Вольтер*

Світова практика свідчить, що у більш розвинених в економічному та демократичному плані державах співпраця між державними інституціями та громадськими об'єднаннями є тіснішою. Це пояснюється насамперед відкритістю держави та її розумінням необхідності залучення громадськості для розв'язання певних проблем.

Чим з точки зору громадянина гіршою є якість роботи держави, тим більше конфліктів між об'єднаннями громадян та органами влади виникає. Це зрозуміло, оскільки, кажучи мовою менеджменту, держава є «підрядником», а громадськість – «клієнтом», який може прийняти роботу або критикувати та відхилити її.

Сучасна проблематика відносин в Україні дуже часто схиляє громадський сектор до конфронтації з органами влади, що зрозуміло у випадках невиконання державою своїх зобов'язань. Однак, найбільшого ефекту у реалізації цілей та місії євроклубівського руху можна досягти, на наш погляд, дотримуючись принципу співпраці.

Держава має перелік зобов'язань, визначених законами, а також владні, інституційні та фінансові ресурси для їх втілення. Наприклад, відповідно до законодавства, держава зобов'язана здійснювати інформаційно-просвітницьку діяльність з метою формування громадської підтримки інтеграції України до ЄС як процесу внутрішніх реформ, спрямованих на наближення стандартів життя в державі до європейських, шляхом роз'яснення переваг, що виникають на різних етапах такої інтеграції (не лише на етапі набуття членства).

Таким чином, зобов'язання держави співпадають з тими завданнями, які переслідують євроклуби у своїй діяльності. Єдність цілей є надійною платформою для єдності роботи. Крім того, у великій кількості випадків досягти мети можна, уникаючи тривалої роботи та кропіткого подолання бар'єрів, а лише сприяти в законний спосіб виконанню державою своїх зобов'язань.

Наприклад, ваш євроклуб хоче провести дебати серед учнів старших класів області на тему реформи освіти. Можна направити запрошення у кожний навчальний заклад, а можна звернутися до обласного управління освіти і домовитися про системне розповсюдження інформації. Крім того, фахівців з боку управління можна залучити в якості членів журі для забезпечення об'єктивної оцінки команд або навіть провести такий захід в приміщенні управління. І це лише один з багатьох прикладів, які можна навести. В будь-якому випадку для співпраці євроклубу з органом влади (самоврядування) є рисними певні кроки та принципи.

Кроки для налагодження співпраці з органами влади:

1. Визначення органу, в сфері інтересів якого знаходиться діяльність, яку ви плануєте здійснити

Деякі питання з очевидністю стосуються конкретного органу влади. Наприклад, якщо йдеться про розробку методик з викладання факультативу для молодших класів щодо діяльності ЄС, то це питання перебуває в сфері органів освіти. Деякі питання є комплексними. Наприклад, популяризація здорового способу життя серед молоді – тут дотичні органи освіти, охорони здоров'я, управління у справах сім'ї, молоді та спорту. Доцільно залучати всі органи, сфера інтересів яких та чи інакше стосується вашої діяльності.

2. Пошук спільних інтересів

Після того, як ви з'ясували, який саме орган влади доцільно залучити до запланованої діяльності, необхідно зрозуміти, наскільки співпадає мета діяльності з завданнями, які ставить перед собою обраний орган державної влади. Завдання органу влади визначені у законах та інших нормативно-правових актах, якими він керується. Однак, під час пошуку спільних інтересів не слід обмежуватись лише формальною компетенцією державної установи. Іноді органи влади мають власні потреби та проблеми у виконанні певних завдань. Наприклад, є необхідність розробки певних нових методик, але відсутня інформація, приклади з інших регіонів або країн. Якщо, наприклад, ваш євроклуб у рамках своєї діяльності візьме участь у розробці таких методик або пошуку та систематизації інформації, це забезпечить високий рівень спільних інтересів діяльності та зробить співпрацю ефективнішою.

3. Підготовка письмового звернення

Оскільки органи держави в своїй діяльності є формалізованими структурами, погодження співпраці, особливо системної, вимагає зазвичай обміну листами. Наприклад, якщо Ви хочете проводити конкурс для старшокласників в формі есе щодо перспектив ЄС, органи освіти можна залучити для розповсюдження інформації, оцінки робіт, остаточного визначення та нагородження переможців, підведення підсумків на круглому столі (семінарі) тощо. В листі доцільно викласти, що саме заплановано і в який термін, яка мета, які очікуються результати. Обов'язково вказати, чому саме, на Ваш погляд, співпраця може бути цікавою і корисною для органу влади, до якого адресовано звернення, а також чітко викласти, як Ви бачите співпрацю. Вказуючи своє бачення участі органу держави, не використовуйте категоричних тверджень та вичерпних переліків, оскільки орган влади краще знає свої можливості і може запропонувати певні зміни або розширення співпраці.

4. Ведення переговорів та складання планів

Після того, як орган влади надасть принципову згоду щодо співпраці, доцільним є проведення зустрічі з метою уточнення всіх аспектів спільної роботи. Як правило, орган влади призначає відповідального співпрацівника (або підрозділ) для забезпечення співпраці. Обов'язково дізнайтеся його посаду, контактні дані. Іноді реалізація багатоступеневих програм призводить до укладення меморандуму між євроклубом та органом держави, який чітко описує завдання кожної із сторін. Такий документ значно полегшує і систематизує співпрацю.

5. Практичне втілення

На етапі співпраці активно інформуйте через відповідальну особу орган влади про діяльність, навіть ті її аспекти, які не вимагають участі органу влади. Це дозволить вашою партнеру бачити проект в динаміці, більш якісно виконувати свою функцію.

Принципи співпраці євроклубу з органами влади:

1. Законність

Це основний принцип, оскільки державна інституція може здійснювати лише ті дії, які прямо передбачені законодавством. На відміну від громадськості, держава може лише те, що безпосередньо дозволено. Тоді як громадськість, в тому числі євроклуби, діють в більш вільному режимі, маючи право робити все, що не заборонено.

2. Недопущення дублювання

Так, іноді громадські об'єднання, бажаючи досягти корисної мети, починають самостійно виконувати заходи, які безпосередньо охоплені функцією держави. Однак, жод-

ний євроклуб та громадська організація не наділені ресурсом, який можна хоча б приблизно порівняти з державним. Доцільним для євроклубу є спиратися на цей ресурс у виконанні місії, а не шукати власний.

3. Взаємокорисна дія

Держава може надати євроклубу велику кількість ресурсів для діяльності. Наприклад, інформаційні, організаційні, експертні, владно-адміністративні, якщо йдеться про втілення певних рішень, вироблених євроклубом, тощо. Євроклуби, у свою чергу, ретельно проаналізувавши нормативні вимоги та практику, можуть побачити «слабкі» місця держави та запропонувати свою допомогу у вирішенні конкретних проблем. Скажімо, євроклуби доволі ефективно можуть надавати державі допомогу у розробленні певних методик, проведенні масових заходів, розповсюдженні інформації, зборі фактів та думок тощо.

4. Ініціативність

Принцип полягає у системному інформуванні євроклубом відповідних органів держави про свою діяльність та ініціюванні спільної конкретної роботи. Для того, щоб про Ваш євроклуб дізналися саме те і в такому ключі, як хочете Ви, надсилайте свої звіти та будь-яку іншу змістовну інформацію до відповідних органів держави (буклети, методики, фоторепортажі з коментарями тощо). Якщо про Ваш євроклуб будуть знати, домовитись про спільну діяльність буде значно простіше. Крім того, не слід чекати, що орган державної влади сам звернеться до Вас з пропозицією про співпрацю. Можна самостійно ініціювати певні дії, які відповідно до закону співпадають з зобов'язаннями, які взяла на себе держава.

5. Партнерство

Також необхідно пам'ятати про загальні принципи партнерства: відкритість, добросовісність, надійність, гнучкість, діалогічність тощо.

3.4. Робота з засобами масової інформації

*«Не кожен журналіст відрізняється від письменника, як газета від книги»
Костянтин Кушнер*

Євроклуби роблять дуже корисну справу, деякі мають величезні досягнення, але, на жаль, найчастіше про це знають лише ті, хто безпосередньо стикнулися з діяльністю євроклубу. Оскільки одним із основних завдань євроклубу є інформування громадськості про Європейський Союз, європейські цінності, євроінтеграційні процеси, що відбуваються в Україні, засоби масової інформації (ЗМІ) мають бути постійним партнером і надійним помічником у цьому. Зрозуміло, що за допомогою ЗМІ можна донести інформацію до якнайбільшої кількості осіб.

Іноді здається, що ЗМІ зовсім не цікавляться роботою євроклубів. Але, на жаль, насамперед цей стереотип сформовано внаслідок того, що євроклуби не вміють зацікавити ЗМІ та налагодити з ними співпрацю. Для подолання бар'єрів у контактах зі ЗМІ, слід пам'ятати, що журналісти завжди шукають нову і цікаву інформацію, оскільки це їхня робота.

Звернення до медіа має розпочинатися з підготовки медіа-карти вашого району, тобто бази ЗМІ. Під час складання медіа-карти обов'язково звертайте увагу на тематику ЗМІ,

відшуковуючи ті, що висвітлюють теми, які так чи інакше відповідають діяльності вашого євроклубу. Найзручнішою для користування буде медіа-карта, яка складатиметься з таких розділів: 1) назва ЗМІ; 2) наклад чи обсяг мовлення; 3) ПІБ головного редактора; 4) контактні дані ЗМІ; 5) контактні дані відділу новин ЗМІ та прізвища журналістів.

Маючи таку базу даних, ви завжди легко зможете зрозуміти, до кого саме звернутися, щоб забезпечити висвітлення своєї роботи та результатів у ЗМІ.

Однак, до журналістів слід звертатися у формі, яка прийнятна в їхньому середовищі та вже стандартизована. Для того, щоб запросити пресу на захід, слід підготувати прес-анонс, тобто коротке повідомлення про майбутню подію. Для того, щоб прес-анонс викликав увагу, його слід готувати за чітко визначеною структурою, намагаючись написати його навіть краще, ніж професійний журналіст.

[Логотип Організації]	[НАЗВА ОРГАНІЗАЦІЇ, повна поштова адреса, тел. (факс), електронна адреса]
ПРЕС-АНОНС	
["Часові рамки" розповсюдження Дата надсилання прес-анонсу]	Контакти: [ім'я, прізвище автора прес-анонсу, номер телефону]
[РОЗГОРНУТИЙ ЗАГОЛОВОК ПРЕС-АНОНСУ, ЯКИЙ ОДНИМ РЕЧЕННЯМ РОЗКРИВАЄ СУТЬ МАЙБУТНЬОЇ ПОДІЇ]	
["вріз" — 2–3 речення, які стисло, але повно розкривають зміст майбутньої події. Що відбудеться? Коли? Де? Чому?]	
[важливі (цікаві) деталі майбутньої події]	
[важливі (цікаві) деталі майбутньої події]	
* * *	
[організаційно-технічні деталі роботи представників преси]	

Якщо прес-анонс вашого євроклубу буде написано інакше, на нього можуть звернути увагу, однак відповідність основним правилам значно збільшує шанси залучення ЗМІ.

Преса прийшла на ваш захід, але іноді буває, що потім нічого не написала, не повідомила в новинах. Для уникнення лише номінального відвідування пресою подій, які організовує ваш євроклуб, обов'язково треба готувати прес-реліз про проведений захід. Його слід написати таким чином, щоб медіа могли використати для публікації або мовного повідомлення. Прес-реліз слід готувати заздалегідь, але писати в минулому часі. Розуміємо, що це доволі нетипова порада, однак, маючи під час заходу вже готовий прес-реліз, Ви зможете його запропонувати журналістам, які будуть позбавлені необхідності самостійно готувати матеріал і з більшою готовністю забезпечать оприлюднення тексту, який підготували Ви. Якщо прес-реліз буде написано в майбутньому часі, його

[Логотип
Організації]

[НАЗВА ОРГАНІЗАЦІЇ,
повна поштова адреса, тел. (факс), електронна адреса]

ПРЕС-РЕЛІЗ

["Часові рамки" розповсюдження
Дата надсилання прес-релізу]

Контакти:
[ім'я, прізвище автора прес-релізу,
номер телефону]

[РОЗГОРНУТИЙ ЗАГОЛОВОК ПРЕС-РЕЛІЗУ,
ЯКИЙ ОДНИМ РЕЧЕННЯМ РОЗКРИВАЄ СУТЬ МАЙБУТНЬОЇ
ПОДІЇ]

["вріз" — 2–3 речення, які стисло, але повно розкривають зміст
майбутньої події.
Що відбудеться? Коли? Де? Чому?]

[важливі деталі події (новини)]

[важливі деталі події (новини)]

[другорядні деталі події (новини)]

[другорядні деталі події (новини)]

[цитати учасників]

* * *

буде незручно використовувати журналісту. Прес-реліз бажано готувати також за стандартною структурою.

Гарно підготовлений прес-реліз – це фактично вже стаття для газети, яку незабаром після власного заходу ви зможете побачити у накладі.

Взагалі, є сім «золотих порад» співпраці зі ЗМІ:

1. Ніколи не давайте редакторам і журналістам нецікавих новин!
2. Треба ставитися до всіх журналістів однаково, без будь-якої упередженості.
3. Надаючи інформацію журналістам, навчіться робити це краще, ніж вони.
4. Ніколи не можна «ховатися» від преси!
5. Завжди говорити тільки правду!
6. У стосунках із журналістом не може бути інформації «для друку» і «не для друку».
7. Ніколи не можна воювати з пресою!

Слідуючи цим правилам та дотримуючись стандартів у підготовці письмових матеріалів, ваш євроклуб зможе стати надійним джерелом інформації для ЗМІ. Медіа дозволяють охопити широкі кола громадськості інформацією, яку хоче поширити євроклуб. Однак, окрім загального висвітлення, для ефективності роботи євроклубів і розвитку євроклубівського руху України в цілому вкрай необхідно здійснювати «експертне» розповсюдження інформації. Обмін методиками, контактами, фахівцями забезпечує постійне підвищення кваліфікації євроклубу. Інформацію про свою діяльність можна розповсюджувати безпосередньо, шляхом адресної розсилки серед євроклубів. Однак, необхідно є також загальна систематизація даних про євроклуби, формування єдиної бази, яка включатиме не тільки перелік, але й дані про можливості та надбання кожного окремого євроклубу.

3.5. Проведення заходів: робоча зустріч, круглий стіл, тренінг, семінар, конференція – корисні поради

*«Після мого виступу голосування підтвердило мою красномовність...»
(із класичних риторичних помилок)*

Найважчим з точки зору організаційних навантажень в роботі євроклубів є проведення різноманітних заходів: робочих зустрічей, круглих столів, конференцій тощо. Однак, такі завдання є водночас найбільш цікавими.

Для того, щоб провести захід успішно, визначте чітко його мету та тему. Слід попередньо скласти план. Підготовка будь-якого заходу умовно поділяється на дві частини: змістовну та організаційну.

Змістовна частина включає в себе програму, виступи експертів, учасників тощо, додаткові матеріали, які будуть розповсюджені під час заходу. Як правило, програма заходу будується за принципом «від більшого до меншого». Тобто спершу розкриваються загальні поняття, висвітлюється контекст заходу. Потім здійснюється перехід до загальних висновків по окремих розділах, охоплених заходом.

Наприклад, якщо захід проводиться як підсумовуючий етап певної діяльності, слід спершу презентувати, що було зроблено і які в цілому досягнуті результати, а потім перейти до розкриття кожного з результатів окремо.

Захід має завершуватися підведенням підсумків та плануванням діяльності на майбутнє, яке має органічно випливати з надбань, досягнутих під час цього заходу.

Якщо заходом передбачено виступи запрошених експертів, після погодження з ними часу виступів обов'язково уточніть тему виступу та чітке формулювання його у програмі.

В роздаткових матеріалах обов'язково мають бути: програма та факт-лист, тобто коротка інформація про вашу організацію. Факт-лист бажано підготувати заздалегідь, від самого початку роботи євроклубу, та час від часу оновлювати його, оскільки він слугує «візитівкою» вашого об'єднання та буде використовуватися на різних етапах роботи. Не треба робити факт-лист обсягом понад сторінку. Його оптимальна структура включає у визначеній послідовності відповіді на такі питання:

1. Коли і хто заснував вашу Організацію?
2. Яка головна мета її діяльності?
3. Якими способами та за допомогою яких конкретних заходів Організація досягає своїх цілей?
4. У яких регіонах чи містах діють підрозділи вашої Організації? Скільки членів в її складі?
5. Які організації чи установи є найголовнішими партнерами вашої Організації? *(Вкажіть 3–4 найвідоміші.)*
6. Які найголовніші здобутки вашої Організації? *(Вкажіть не більше 3–4 заходів.)*
7. Які ваші плани на майбутнє? *(Опишіть щонайбільше 4 реченнями.)*
8. Хто очолює Організацію?

Обов'язково потрібно вказати контактну інформацію, а саме: поштову та електронну адреси, номери телефону й факсу, імена та прізвища керівників чи контактних осіб. Бажано в роздаткових матеріалах також мати список учасників заходу з контактами, методичні матеріали (якщо є), короткі анотації виступів по кожній темі, додаткові матеріали для полегшення сприйняття матеріалу, папір для записів.

Після проведення заходу ваш євроклуб робитиме звіт. Буде дуже корисно, якщо ви направите його разом з фотоматеріалами всім учасникам заходу. Тоді ви зможете розраховувати на те, що ваше наступне запрошення приймуть з радістю.

4.

Приклади діяльності Євроклубів

Тематика діяльності Євроклубів може бути досить широкою та різноманітною, її важко втиснути в рамки якихось стандартів чи жанрів. Однак у будь-якому разі важливим залишається обмін досвідом. У цьому посібнику ми подаємо низку прикладів сценаріїв різноманітних проєктів Євроклубів з різних куточків країни, які можуть бути корисними іншим і допоможуть в організації власної діяльності.

Пізнавальні ігри та тренінги про ЄС та його держави-члени

4.1. Європодіум «Європейські персоналії»

Євроклуб «Єврозоря» Луцької ЗОШ № 25. Керівник – Ольга Струбицька

Мета – ознайомити школярів з європейськими політиками, які керують інституціями ЄС.

На екран проєктуються фото тих, про кого йдеться. По черзі під музику виходять «політики» і розповідають про себе (нижче подано фрагменти їхніх виступів). Займають місця за столом, на якому двома мовами на табличках зазначені їх прізвища і посади. Аудиторія з залу може ставити запитання і отримувати відповіді «з перших вуст».

Гра може бути використана як складовий елемент будь-якого заходу на євроінтеграційну тематику.

ДОНАЛЬД ТУСК

Мені передав повноваження Герман Ван Ромпей. Уперше біля керма найважливішої політичної інституції Європи – Європейської Ради – стою я, представник Польщі. Країни, яка 25 років була відокремлена від ЄС «залізною завісою». Міцну підтримку я отримав від Ангели Меркель і Девіда Кемерона.

Я народився у Гданську в 1957 році. Ще студентом Гданського університету підтримував «Солідарність». Посаду прем'єр-міністра обіймав найдовше в новітній історії Польщі – з 2007 по 2014 роки. Належу до меншин кашубів у Польщі.

Я – не ідеолог, я – прагматик. Автор понад 200 публікацій, декількох популярних книжок. Одружений, маю двох дітей. Мій син – журналіст, їздить на роботу трамваєм. Я захоплюся футболом.

МАРТІН ШУЛЬЦ

1 липня 2014 року я переобраний на посаді президента Європарламенту. 409 із 612 депутатів проголосували за мене. Мені на допомогу обрано 14 віце-президентів.

Мені 58 років, одружений, маю двох дітей. Колись навчався на книготорговця, потім працював у різних видавництвах і книжкових магазинах, мав навіть власний. В 31 рік я став мером міста Вюрзелена, а з 1994 року – постійний депутат Європарламенту.

В юності мріяв про кар'єру футболіста, однак спочатку травма, потім проблема з алкоголем завадили цьому. Таке було в моїй біографії, шкодую про це.

До речі, бачили мій мобільний телефон? Він – з минулого століття! Інтернет спільнота шокована ним, а я користуюсь в цілях безпеки переговорів і унеможливлення прослуховування. Ось так!

ФЕДЕРІКА МОГЕРІНІ

Мені 41 рік. Я – Федеріка Могеріні, італійка. Кажуть, що мені трохи бракує досвіду в дипломатії, що я замолода для такої посади. Та коли мені було 25 років, я вже була зосереджена на зовнішній політиці. Вивчала політичні науки в Римському університеті, захищала диплом у Франції. Одружена, маю дві доньки.

Думаю, що я не гірше за мою попередницю Кетрін Ештон працюватиму на цій відповідальній посаді Верховного представника ЄС із зовнішньої та безпекової політики. Зокрема, сприятиму пошукам шляхів врегулювання ситуації в Україні.

ЖАН КЛОД ЮНКЕР

Я – люксембурзький політик Жан Клод Юнкер. Я – один із архітекторів Маастрихтського договору і у 2004 році розглядався як імовірний кандидат на посаду президента Єврокомісії. Я ініціював перший саміт Україна-ЄС 5 вересня 1997 року. Тоді вважав себе головним лобістом України в Євросоюзі.

Народився в місті Ряданж, потім навчався в Бельгії, вивчав право у Страсбурзі. 1984 року мене було вперше обрано до Палати депутатів Люксембургу. Маю багато нагород і почесних звань: почесний доктор Вестфальського університету; Великий хрест ордена «Зірка Румунії»; медаль ЄС в золоті з зіркою; премія «Бачення Європи» та інші... І ще я переконаний, що «українці – це європейський народ, і майбутнє України – в Європі».

ЙОХАННЕС ГАН

Я – австрійський та європейський політичний діяч, член Австрійської народної партії. Мені 57 років. Одружений, маю сина.

Навчався у Віденському університеті, де отримав ступінь доктора філософії. Політичну кар'єру почав 1980 року. З лютого 2010 року – Європейський комісар з питань регіональної політики. З 2014 – Єврокомісар з питань розширення ЄС та Європейської політики сусідства.

Я вважаю, що про вступ України до ЄС треба говорити вже після реформ, а на їх втілення Європа готова дати кошти.

4.2. «Станьмо ближчими до Європи»

Євроклуб «A Piece of Paradise» та учні СЗШ № 40 м. Дніпродзержинська Дніпропетровської області. Вікторія Швачка, вчитель англійської мови

Метою проекту є поглиблення та систематизація знань учнів про країни Євросоюзу.

Термін: довготривалий проект.

Етапи реалізації проекту:

I. Етап підготовки

1. Постановка проблеми.

2. Обґрунтування її актуальності.
3. Вибір країни для вивчення методом жеребкування. Наприклад: 5-А клас – Італія; 5-Б – Франція; 6-А – Іспанія; 6-Б – Естонія; 7-А – Ірландія; 7-Б – Угорщина; 8-А – Швеція; 8-Б – Латвія; 9-А – Хорватія; 9-Б – Греція; 10-А – Бельгія; 11-А – Польща.

II. Етап планування

1. Визначення плану роботи.
2. Визначення алгоритму дій.
3. Постановка завдань для учасників проекту.

III. Етап дослідження

Кожен клас проводить пошук інформації з таких питань:

- загальна інформація про країну ЄС;
- знайомство з історією країни;
- знайомство з її атрибутикою та символікою;
- знайомство з культурою країни ЄС;
- знайомство з традиціями країни ЄС.

IV. Етап реалізації проекту

1. Інформаційний блок «Знайомство з країнами ЄС та їх особливостями».

Учні готують інформацію про країни, представниками яких вони обрані. Презентують зібрану інформацію у доповідях та рефератах.

2. Конкурс стіннівок «Країни ЄС та їх символіка».

Стіннівки висвітлюють символіку даних країн та її значення.

3. Презентація «Віртуальна подорож країнами ЄС».

Учні створюють мультимедійні презентації з інформацією про різні цікаві факти, визначні місця країн, які вони досліджують, і презентують свої матеріали.

4. Конкурс «Дефіле національних костюмів».

Даний етап передбачає виготовлення національних костюмів країн ЄС. На конкурсі «Дефіле національних костюмів» учні презентують свої роботи та знайомлять інших з елементами одягу різних країн.

5. Бліц-турнір «Європа: Що? Де? Коли?».

Можливі запитання бліц-турніру:

1. Який музичний твір став Гімном Європи? («Ода радості» з 9-ї симфонії Л. Бетховена)
2. Через яку столицю європейської держави протікає річка Вісла? (Варшава)
3. В якій державі та коли взяли свій початок Олімпійські ігри? (Греція, 776 р. до н.е.)
4. Яке місце за площею посідає Франція в Європі? (II)
5. Як називається вежа з годинником у Лондоні? (Біг Бен)... і так далі.

V. Підсумковий етап проекту

При проведенні кожного пункту етапу реалізації проекту відбувається відео- та фотозйомка. Підсумковий етап передбачає створення відеосюжету «Станьмо ближчими до Європи».

4.3. «Парад національних ігор країн Європи»

Євроклуб «Генезис», СЗШ № 20 м. Дніпропетровська. Керівник – Олена Галацан

Місце проведення: спортивна зала.

Оформлення: карта, назва заходу.

Організація розміщення: куратори – в однакових майках з емблемою євроклубу; представники кожного класу по 10 чоловік в однакових майках розміщуються на лавках.

Хід заходу

Ведуча: *В Україні починається святкування Дня Європи. В зв'язку з цим члени євроклубу «Генезис» проводять в нашій школі фестиваль країн Євросоюзу.*

Зараз ми з вами познайомимось з іграми, в які грають діти країн Європи. Дитячі забави всіх дітей планети дуже схожі між собою. Граючи, ви маєте згадати українську гру, подібну на запропоновану вам.

Виходять куратори (учні 8 класів) та пропонують дітям по черзі ігри народів Європи.

1. Гра дітей Німеччини «Один в колі»

Умови гри: Запрошуються 15-20 гравців. Учасники стають в коло та передають один одному маленький м'яч. Той з гравців, хто не спіймав м'яч, стає в центр кола. Всі інші продовжують грати и передавати м'яч, але стежать, щоб його не перехопив гравець, який стоїть в центрі кола. Якщо знову хтось не спіймає м'яч, то він займає місце замість гравця в центрі. Якщо гравцю, який стояв в центрі кола, вдалося спіймати м'яч, він стає замість того гравця, який м'яч упустив. Грають 5-10 хвилин.

2. «Нідерландські схованки»

Ведучий: *Нідерланди – це країна байок та легенд. Дідусі та бабусі можуть часами розповідати їх своїм онукам, а також дітям.*

У Нідерландах вважають, що ця гра походить від давніх народних звичаїв. Хлопці та дівчата ранньою весною йшли в ліс та у поле шукати жуків, птахів, збирати квіти, щоб переконатися, чи прийшла ніч відродження. Щоб не загубитися і не сполохати живину, молодь перегукувалась пташиними окриками (кар, кар, кар, ку-ку, ку-ку...)

Умови гри: Мисливець із зав'язаними очами ловить дітей – пташок, які втікають від нього, розмахуючи крилами. Якщо мисливець довго не може знайти птахів, він просить відгукуватися тих, хто праворуч, ліворуч, спереду чи позаду нього. Гравці відгукуються, імітуючи голоси птахів.

3. Гра «Влучи у відро»

Ведучий: *Цю гру вигадали іспанці. Гравці з двох команд попадають в відра камінцями. Команда, яка набрала найбільшу кількість очок, визначає штрафи тим, хто програв (танцювати, співати тощо).*

4. «Чоботар»

Ведучий: *Угорська народна гра пропонує нам вчитися стрибати так, щоб не потрапити до майстра-чоботаря.*

Гравці стають в коло, стрибають один на одного. Стрибаючий намагається наступити

на ноги товаришу, а той не дозволяє йому це зробити – відстрибує в бік і т.д. Той, кому наступають на ногу, виходить із гри.

5. «Лоцман»

Ведучий: *Життя дітей Англії та Шотландії тісно пов'язане з морем, тому й ігри цих народів схожі на корабельні баталії.*

Правила гри: діти шикуються в дві шеренги та тримають один одного за пояс. Ведучі - це лоцмани, які водять свої кораблі між рифами (кеглями). Команда, яка перша дістанеться до фінішу і «не сіла на жоден риф» – виграла.

Ведучий: *Шановні діти! Скажіть чи схожі ігри народів Європи на наші українські ігри? На яку гру схожа кожна з цих ігор?*

...

Тепер ви бачите, що ігри народів Європи дуже схожі на наші. Ми переконалися сьогодні, що українська культура тісно пов'язана з європейською. Ми одна спільна родина.

4.4. «Європейська хвиля – 2015»

Євроклуб «Avias» Володимир-Волинської гімназії ім. Олександра Цинкаловського, Волинська обл. Куратори клубу: Наталія Вавдіюк, Ольга Повзун

Обладнання: мультимедійне устаткування, стіннівки та листівки про країни Європи. Записи народних мелодій країн Європи.

Урочисто прибрана зала. На екрані мультимедійної установки заставка: «Європейська хвиля – 2015». Звучить мелодія. Виходять ведучі.

– Вітаємо вас, шановні пані та панове, дами і господа, мадам і месьє, леді та джентльмени, сеньйорити та сеньйори на фестивалі «Європейська хвиля – 2015».

– Кожна країна розвивається своїм шляхом; віками формується її культура, мова, менталітет.

Інший ведучий повторює англійською.

– Every country has its own way of development – its culture, language and mentality has been forming for centuries.

– І кожна країна має щось, що вирізняє її серед інших.

Повтор французькою.

– Et chaque pays a quelque chose d'extraordinaire.

– Україна, яка знаходиться практично в центрі європейського континенту, останніми роками зробила значні кроки для наближення до європейського співтовариства.

– А оскільки ми живемо в країні дитячих мрій і знаходимось у центрі Європи, то прагнемо стати справжніми європейцями.

– Коли порівнюємо різні народи, то вони виявляються водночас і схожими між собою, і відмінними.

Повтор іспанською.

– Cuando igualamos los pueblos diferentes, resulta que al mismo tiempo son parecidos entre ellos y se distinguen uno de otro.

– А от життєві цінності у них часто збігаються. Спробуємо віднайти за допомогою пісень, танців, за якими основним цінностями та орієнтирами живе європейська людина.

Повтор німецькою.

– *Und die Lebenswerte bei ihnen sind oft ähnlich. Versuchen wir mit Hilfe der Lieder der Tänze, nach welchen Werten leben die europäischen Leute zu finden.*

– І сьогодні ми відкриваємо пісенний фестиваль

Ведучі (разом).

– «Європейська хвиля – 2015»!

(Звучить музика).

(Парад національних костюмів).

– На фестиваль талантів прибули гості з різних країн Європи. Вітаємо гостей з Польщі та Ірландії.

Повтор польською.

– *Zapraszamy gości z Polski i Irlandii!*

Так само відбувається привітання «гостей» з інших країн. Оголошується склад журі.

– *Наша сьогоднішня віртуальна подорож будується на дружбі і толерантності. Сподіваємося, ви відчуєте радісну атмосферу сьогоднішнього дійства, а таланти наших гостей не залишать вас байдужими. Розпочинаємо конкурсну програму.*

– *Країна взірцевого порядку. Її народ вважають найпедантичнішою і найорганізованішою нацією. Незабутня музика Баха, Ріхарда Вагнера. Бранденбургські ворота. Апетитні ковбаски, бігос... Гучними оплесками запрошуємо гостей з Німеччини! (представляє, наприклад, 5-В клас)*

Виступ учасників.

– *Через столицю цієї держави проходить нульовий меридіан. Монархія, туман та вів'сянка – візитні картки держави. Зустрічайте! Гості з Великої Британії!*

Виступ учасників.

– *Якщо глянути на карту Європи, то на півдні її побачимо Аппенінський півострів, що своїми обрисами схожий на чобіток. Тут і розташована ця країна Євросоюзу в якій знаходиться найбільше об'єктів Світової спадщини ЮНЕСКО. Запрошуємо гостей з Італії! (5-А)*

Виступ учасників.

Таким чином відбуваються презентації всіх країн.

Ведучий.

– *Ось і спливають останні хвилини нашого фестивалю. Ми, європейці, живемо у різних країнах, спілкуємося різними мовами, маємо різні традиції, звичаї та погляди. Але ми всі разом, як одна велика родина.*

Інший ведучий.

– *На прапорі ЄС 12 зірочок. На сцені сьогодні загорілося також 12 талановитих зірок. На завершення нашої зустрічі побудуємо «вінок дружби» як символ досконалості.*

(Підбиття підсумків).

4.5. «PUZZLE»

СЗШ № 40 м. Дніпродзержинська Дніпропетровської області.

Автор – Наталія Бутиліна, заступник директора з виховної роботи

Загальна тема: «Знайомтесь, Європа!». У цьому випадку тема гри «Відкриємо Естонію разом».

Категорія учнів: 9-10 класи.

Гру розроблено для активного залучення учнівської молоді до вивчення історії, культурної спадщини країн Євросоюзу. Захід спонукатиме старшокласників до подальшого самостійного здобування інформаційних матеріалів про країни ЄС, підвищить інтерес учнів до фольклору, мистецтва, географії, літератури.

Підготовка

На початку навчального року в 9-10-х класах створюється по одній команді у кількості 7 чоловік. Підготовчий етап триває близько чотирьох місяців. За цей час учні детально вивчають історію запропонованої країни, її географічне положення, знайомляться з фольклором, звичаями, культурою, мистецтвом, видатними діячами тощо. Безпосередньо в день проведення гри старшокласники отримують можливість позмагатися з однолітками і продемонструвати набуті знання про обрану країну. Для наступної гри обирається інша країна – член ЄС.

Реквізит та обладнання (у випадку Естонії): пазли «Таллінн» – 4 комплекти (як додаток 1); картки із зображенням і назвами архітектурних пам'яток Естонії; презентація «Єврофольклор»; аркуші, маркери; відеофрагменти «Танці народів світу»; картки «Національний одяг європейців»; готові традиційні естонські страви; картки з зображенням естонських письменників, їх іменами, стислою інформацією про творчу діяльність; фрагменти гімнів країн ЄС (4-5).

Правила гри: У грі беруть участь 4 команди учнів. Виконуючи різноманітні завдання (іх 8), учасникам необхідно зібрати усі 8 пазлів картинки, на якій зображено столицю Естонії – м. Таллінн. Пазл за підсумками кожного конкурсу отримує краща команда.

Перебіг гри:

1. «Євроерудит». Гравці дають відповіді на питання, пов'язані зі столицею Естонії – Таллінном (додаток 2).

2. «Євроархітектори». Команди отримують картки із зображенням і назвами архітектурних пам'яток Естонії. Серед них: церква Миколи Чудотворця, Домський собор, Ратушна площа, замок Раквере, Червона вежа, палац Кадріорг, Талліннські ворота. Завдання: знайти співвідношення.

3. «Єврофольклор». Мультимедійна презентація містить початок 10 естонських прислів'їв. Завдання гравців: пригадати закінчення і записати прислів'я повністю.

Початок прислів'їв

Великому кораблеві йти в море,...

Коли весело жити,...

Наймит стає...

Ощадливість -

Гроші загубив – прикрість, здоров'я загубив – біда, честь загубив - ...

Дурню сон солодкий ...

Закінчення

човну триматися берега.

весело й робити.

найсуворішим хазяїном.

мати мудрості.

усе втратив.

розумному праця дорога.

Краще свій хліб, ...
У кожного птаха своя пісня, ...
У ремесла ...
Один плуг про запас май, ...

ніж чужа ватрушка.
у кожної людини свій звичай.
золоте дно.
з другим у поле вирушай.

4. «**Єврохореографи**». На екрані відбувається показ відео фрагментів «Танці народів світу» (4-5). Завдання учасників команд: правильно визначити, який фрагмент відобразив естонський народний танець.

5. «**Євромодельєри**». Ведучий гри пропонує командам обмінятися заздалегідь підготовленим комплектом «Національний одяг європейців», який складається з 6 карток. Серед них є і така, на якій зображено естонський національний костюм. Пазл отримує команда, яка зможе правильно визначити потрібну картку.

6. «**Єврокухари**». Захист традиційних страв естонської кухні (кожна команда презентує одну страву).

7. «**Євролітератори**». У завданні слід знайти співвідношення «Портрет естонського письменника – його ім'я – стисла інформація творчої діяльності». (Додаток 3).

8. «**Євросимволи**». В аудіозапису звучить декілька фрагментів гімнів країн ЄС. Визначити гімн Естонії.

Підведення підсумків гри. Нагородження переможців.

Додаток 2

1) У 1154 р. арабський географ Аль-Ідрісі, описуючи сучасну столицю Естонії, називає її Коливань; у «Часописі Лівонії» Генріха Латвійського використовується скандинавська назва Лінданісе; пізніше скандинави і німці називають місто Реваль. В якому році естонська столиця отримала сучасну назву? (1919 р.)

2) Що означає назва міста? (Назва походить від слів «*taani linna*» і означає Данський замок/місто).

3) Де розташований Таллінн? (В Східній Європі, на південному березі Фінської затоки).

4) В якому році історична частина Таллінна – Старе місто – була включена до списку Світової спадщини ЮНЕСКО? (1997 р.)

5) Які три півострови утворює берегова лінія Талліна? (Коплі, Пальяссааре і Какумяе).

6) Де знаходиться вежа «Довгий Герман» і чим вважається прапор, закріплений на ній? (Вежа височіє над замком Тоомпеа, прапор є одним із символів Естонії).

7) Яка споруда була зведена в 1900 р. на честь чудесного порятунку імператора Олександра III в залізничній аварії 17 жовтня 1888 року? (Православний Олександро-Невський собор).

8) Який собор вважається найстарішою церквою столиці Естонії? (Талліннський Домський собор).

Додаток 3

Альвер Бетті
(псевдонім Елізабет Лепік).

Перевела на естонську мову роман О. С. Пушкіна «Євгеній Онегін».

Арво Валтон – естонський письменник і кінорежисер.

Майстер естонської новелістики. Пише романи, вірші, сценарії до кінофільмів. Його твори перекладено більш ніж 30 мовами світу.

Едуард Вільде – естонський письменник і драматург.

Творам письменника притаманні актуальність тем, жвавість стилю, картинність викладу, жива народна мова.

Володимир Беекман – естонський письменник і громадський діяч.

Виступає як перекладач, зокрема творів українських поетів (Т. Шевченка, П. Тичини, Д. Білоуса, Р. Братуня та ін.)

4.6. «Привіт, Європо!»

Євроклуб «Надія» Кіровоградського обласного центру дитячої та юнацької творчості. Керівник – Олена Арутюнян

Метою є ознайомити учнів з країнами Європи, мотивувати до вивчення іноземних мов, формувати інтерес до розвитку культурних традицій у інших країнах, поглиблювати знання молоді про Європейський Союз.

Обладнання: комп'ютер, мультимедійний проектор, презентація в PowerPoint

Хід свята

Троє ведучих вітають дітей трьома мовами (наприклад англійською, іспанською та французькою).

Ведучий 1: Європейський день мов – свято, що відзначається в країнах Європейського Союзу щорічно 26 вересня.

Ведучий 2: Свято встановлено 6 грудня 2001-го наприкінці Європейського року мов Радю Європи за підтримки Європейського Союзу з метою спонукати жителів Європи до вивчення мов, бо збереження та розвиток мов, включаючи малі, декларується в якості офіційної мовної політики Євросоюзу.

Ведучий 3: Єврокомісія зазначає, що Європейський день мов ставить за мету прийти від популяризації до вивчення громадянами різних країн іноземних мов упродовж життя та неурядового співробітництва.

Ведучий 1: Що ми знаємо про мови?

Ведучий 2: Усього на Землі близько 6 тис. мов, з яких тисяча африканські, 700 – пауаські. На 40 найпоширеніших світових мовах розмовляє 2/3 населення Землі.

Ведучий 3: В Організації Об'єднаних Націй лише 6 офіційних мов: англійська, французька, арабська, китайська, російська та іспанська.

Ведучий 1: I місце серед мов світу займає китайська мова, якою спілкується 885 млн людей, II місце посідає іспанська – 332 млн, III місце належить англійській мові – 322 млн осіб, а VII місце посідає добре знана нами російська мова.

Ведучий 2: Найпоширеніша сім'я споріднених мов – індоєвропейські мови, найбільшу групу з яких становлять індійські мови, на яких розмовляють понад 770 млн осіб. Це мови гінді та урду, бенгалі, пенджабі, маратхі, гуджараті, орія, ассамі, синдхі, циганська, а також мертві мови, тобто ті, які у сучасному світі не вживаються, – ведійська та санскрит, на яких збереглося багато писемних пам'яток.

Ведучий 3: До групи іранських мов належать мови – перська, таджицька, дарі (фарсі – кабул), афганська (пушту), осетинська, курдська та інші – всього 81 млн людей розмовляють ними, і мертві мови – давньоперська, скіфська та інші.

Ведучий 1: У нас є можливість переглянути презентацію Німеччини, а вам визначити на якій мові розмовляють місцеві жителі.

Презентація Німеччини.

Ведучий 2: На три підгрупи поділяється слов'янська група мов: східна – українська, російська, білоруська; західна – польська, чеська, словацька; південна – болгарська, македонська, сербська, хорватська, словенська, на яких розмовляють понад 290 млн людей.

Ведучий 3: Яскравий колорит нам розкриває своїм виступом країна Італія.

Презентація Італії.

Ведучий 1: Близкими до слов'янських мов є група балтійських мов – литовської та латиської.

Ведучий 2: Кельтська група мов складається з ірландської, шотландської, валлійської і бретонської мови. У минулому ці мови були поширені на великій території Європи – віднинішньої Великої Британії до Карпат і Балкан.

Ведучий 3: На якій мові розмовляють жителі країни, про яку ви зараз почуєте – визначати вам.

Презентація Литви.

Ведучий 1: До групи германських мов належать – німецька, нідерландська, фризська, люксембурзька, ідиш, шведська, данська, норвезька, ісландська, фарерська, на яких розмовляють близько 550 млн людей; і мови, що вийшли із вжитку – готська, бургундська, вандальська, герульська.

Ведучий 2: До романської групи мов, на якій спілкуються 576 млн чоловік, належать – французька, провансальська, італійська, сардинська, іспанська, каталанська, португальська, румунська (мова румун і молдаван). Усі ці мови розвинулися на основі латинської мови, яка і досі є офіційною мовою науки.

Ведучий 3: На французькій мові розмовляють жителі Франції.

Презентація Франції.

Ведучий 1: Наступницею мови найдавнішої держави Землі – Уарту є вірменська мова, на якій розмовляє понад 6 млн осіб.

Ведучий 2: Більше 12 млн розмовляють грецькою мовою, а на албанській – майже 5 млн жителів Землі.

Презентація Великої Британії.

Ведучий 3: Кожна країна світу, країна Європи має свої культурні, економічні, політичні та гастрономічні особливості. І ми зараз будемо визначати особливості страв європейських країн. Прохання командам зайняти свої місця.

Проводиться Гра «Страви європейських країн».

Проводиться Гра «Привіт, Європо!».

Ведучий 1: Ви дізналися сьогодні багато нового. Вам сподобалося?

Ведучий 2: Ми зараз перевіримо, що ви запам'ятали!

Проводиться Бліц-вікторина.

Ведучий 2: Наше свято добігає кінця. Не знаючи іноземної мови неможливо знайти добрих друзів та спілкуватися з ними. Вивчаючи іноземні мови, ми відкриваємо світ!

Ведучий 3: Що більше мов ми знаємо, то швидше і простіше почнемо розуміти людей з різних країн!

Ведучий 1: Давайте вивчати іноземні мови, бути толерантними, дружніми і розумними!

Додаток 1

Гра «Страви європейських країн»

Дітей розділяють на команди. Їм роздають картки з назвами країн та назвами традиційних блюд з цих країн. Діти складають картки, які відповідають країнам і стравам попарно.

УГОРЩИНА	ГУЛЯШ
ПОЛЬЩА	БІГОС
ІТАЛІЯ	ПІЦЦА

ЧЕХІЯ	КНЕДЛИКИ
ІСПАНІЯ	ПАЕЛЬЯ
ФРАНЦІЯ	СЛИМАКИ
БЕЛЬГІЯ	КАРТОПЛЯ ФРІ
НІМЕЧЧИНА	КАРТОПЛЯНИЙ САЛАТ
АНГЛІЯ	ЧАЙ З МОЛОКОМ
НІДЕРЛАНДИ	СИР
ЛИТВА	ЦЕПЕЛІНИ
КІПР	ГОЛУБЦІ У ВИНОГРАДНИХ ЛИСТЯХ

Додаток 2

Гра «Привіт, Європо!»

Для кожного учасника підготовлено картку з привітаннями (словом «вітаю») на різних мовах. Звертаючись до кожного з проханням стати в коло, почніть гру. Треба підійти до кожного та запропонувати витягнути одну карточку. Учасник повинен прочитати привітання на карточці та привітатися з іншими учасниками.

- Merhaba (Мерхаба) – привітання в Туреччині
- Goddag (Годдаг) – в Данії
- Huva raivaa (Хіва пайва) – в Фінляндії
- Boa tarde (Боа тарде) – в Португалії
- Shalom (Шалом) – в Ізраїлі
- Dzień dobry (Дзен добрий) – привітання в Польщі... і так далі.

Додаток 3

Бліц-вікторина

1. На берегах якої річки розташована столиця Великої Британії? (*Лондон, р. Темза*)
2. У столиці якої країни знаходиться Ейфелева вежа? (*Париж, Франція*)
3. З якої країни походить ансамбль «Бітлз»? (*Велика Британія*)
4. Скільки зірочок на прапорі ЄС? (*12 – число досконалості та єднання*)
5. Які пам'ятні знаки зображені на банкноті євро? (*мости, канали, вікна*)
6. Столиця якої країни «спить» на Сіні? (*Париж, Франція*)
7. Коли святкується День Європи? (*9 травня*)... і так далі, можливі найрізноманітніші варіанти запитань.

4.7. «Болгарія – держава Південно-Східної Європи»

*Євроклуб «Орієнтир» СЗШ № 19 м. Дніпродзержинська Дніпропетровської області.
Керівник – Олена Румик, вчитель англійської та французької мов*

З поширенням Інтернету стає актуальним застосування веб-квестів, які вже набувають статусу повноцінної технології навчання. Вони гарантовано дають кінцевий результат та проектування майбутнього навчального процесу.

Час: 45 хвилин.

Кількість учасників: 15 учнів.

Мета: знайомство з європейською державою, в цьому випадку – з Болгарією.

Завдання: отримання інформації про географічне положення, населення, клімат, культуру, релігію, економіку, адміністрування, державну політику, курорти Болгарії тощо.

Методи роботи: робота в міні-групах.

Умови реалізації проекту:

1. Визначення ролі керівника євроклубу та рівня його залучення до тлумачення учням завдань веб-квесту.

2. Формулювання чіткого завдання (яку інформацію необхідно знайти – географічне положення, населення, клімат, культура, релігія, економіка, адміністрування, державна політика, курорти Болгарії тощо).

3. Знаходження ресурсів: підбір сайтів, що містять необхідну інформацію про Болгарію для успішної реалізації завдань веб-квесту членами Євроклубу.

План реалізації веб-квесту

Підготовчий етап

1. Формулювання питань для аналізу.
2. Обґрунтування їх актуальності.
3. Створення міні-груп (5 груп по 3 учні у кожній групі).

Вступ

Керівник євроклубу надає загальний опис теми веб-квесту. Звертає увагу на фактичний матеріал та навички, необхідні для здійснення завдання.

Завдання

Керівник євроклубу чітко визначає, що саме потрібно зробити за окресленим планом.

Процес

1. Знайти, вивчити та проаналізувати фактичний матеріал про Болгарію, використовуючи інформаційні джерела, які керівник Євроклубу пропонує учням у вигляді переліку посилань.

2. Учні формують 5 міні-груп по 3 учні у кожній за тематикою плану.

3. Кожна міні-група отримує по дві теми для дослідження та адреси необхідних сайтів. Час на виконання завдання чітко регламентований.

4. Обговорення знайденої інформації у міні-групах.

5. Відбір інформації про Болгарію, яка була отримана з різних джерел для створення альбому «Болгарія – держава Південно-Східної Європи».

Оцінювання

Учні аналізують та оцінюють свої здобутки, порівнюють результати з роботами інших учнів та висловлюють власні враження про це. За результатами роботи формулюються висновки та пропозиції.

Здобутки учнів аналізують за наступними параметрами:

- розуміння завдання;
- достовірність використовуваної інформації;
- критичний аналіз;
- логічність;

- структурованість інформації;
- визначеність позицій;
- підходи до вирішення проблеми;
- індивідуальність;
- професіоналізм подання.

Результати веб-квесту:

Отримання, аналіз та вивчення інформації для подальшого створення альбому «Болгарія – держава Південно-Східної Європи».

Висновки:

Завдяки використанню технології веб-квест в рамках діяльності євроклубів розкривається творчий потенціал учня, креативний підхід до виконання завдання, у тому числі й дослідницького. Позитивним фактором можна вважати й варіативність виконання смислового завдання технології: самостійне та колективне, завдяки цьому в учасників розвиваються навички контролю за своєю самоосвітою та вміння відстоювати свою думку, йти на компроміси й конструювати спільну доповідь, коректно розподіляючи ролі між виконавцями квесту. Технологія веб-квесту гармонійно й легко впроваджується в сучасний освітній процес, забезпечуючи гуманність, актуальність, активність і доброзичливість суб'єктів навчання.

4.8. «Галопом по Європах»

Євроклуб «Європейська єдність», гімназія № 39 м. Дніпродзержинська Дніпропетровської області. Координатор – Наталія Пономарьова

Обладнання: зірочки для об'єднання в команди, олівці, папір, картки з завданням, записки із зазначеними іменами координаторів станцій.

Завдання:

- розширити кругозір та знання учасників про історію Європейського Союзу;
- дати уявлення про переваги євроінтеграції для України;
- створити умови для ефективної роботи в команді;
- навчати лідерів на практиці виявляти толерантність і терпимість, знаходити компроміси для досягнення спільної мети, спілкуватися в різних формах і умовах гри;
- активізувати діяльність шкільних євроклубів.

Умови проведення

Проводиться на місцевості (у парку). Перед грою всі учасники об'єднуються в команди (5-6 команд по 10 учасників), обирають собі назву, девіз, капітана, реєструються і отримують маршрутні листи.

Кожна команда проходить низку станцій-етапів, де помічники ведучого дають командам завдання. Вони ж оцінюють виконання і виставляють оцінки в маршрутному листі. Потрапити на станції можна лише відшукавши записки, які заховані на території парку. Після проходження попередньої станції помічники ведучого дають для команди завдання-перепустку. Виконавши його, команда отримує координати наступної записки. Лише після того, як команда її знайде, можна вирушати на наступну станцію-етап (всі записки розкладаються організаторами перед початком гри). Це додаткові пригоди, які розпалюють у лідерів інтерес до гри.

План проведення

1. Заїзд та реєстрація учасників.
2. Об'єднання учасників у команди.
3. Лінійка-старт (оголошення мети, завдань та умов євроквесту)
4. Позивні початку євроквесту.
5. Вітальне слово координатора заходу.
6. Гімн ЄС.
7. Роздача маршрутних листів.
8. Вихід команд на станції-етапи.
9. Флеш-моб.
10. Лінійка-фініш.
11. Підведення підсумків.
12. Вручення сертифікатів.

Станція 1. «Єврознавці»

Команда відповідає на запитання вікторини.

Наприклад:

1. Скільки країн входить до складу Європейського Союзу? (28)
  2. Коли відзначають День Європи? (9 травня)
  3. У якій країні були створені перші європейські клуби? (у Португалії, на початку 1990-х років. Перші українські ШЕК – 1995 р.)
  4. У якій країні були створені цегла і баян? (у Австрії)
  5. Батьківщина картоплі фрі? (Бельгія)
  6. Яку країну називають батьківщиною тюльпанів? (Голандію)
  7. У якій країні винайшли кросівки, шнурки, заморожену їжу, кредитні картки, SMS-ки? (у Великій Британії)
  8. Зі скількох членів складається Рада ЄС? (28)
  9. У якій країні відбувалися дії трагедії Шекспіра «Гамлет»? (у Данії)...
- і так далі.

Кожна правильна відповідь – 1 бал.

Завдання-перепустка на наступний етап гри.

Всією командою голосно промовити скоромовкою 5 разів: «Євросоюз – це круто! Україна – європейська держава!»

Станція 2 «П'ятипелюстка Європи»

Кожна команда повинна написати якомога більше заходів, які лідери та члени євроклубів можуть організувати і провести в школах в рамках декади інформування про європейську інтеграцію України, яка зазвичай проходить в травні місяці.

По закінченню роботи команди презентують свою «Євроквітку – п'ятипелюстку», обговорюють запропоновані заходи.

Кожний цікавий захід – 1 бал.

Завдання-перепустка на наступний етап гри.

Присісти, взяти одне одного за пояс. Навприсядки пройти коло між деревами, голосно промовляючи: «Ми рухаємось у Євросоюз!»

Станція 3. «Ми – різні, ми – рівні, ми – європейці!»

Завдання командам: розкласти прапори ЄС у «кишенки», які відповідають назвам країн ЄС.

Кожний правильно підібраний прапор – 1 бал.

Завдання-перепустка на наступний етап гри.

Кожен учасник по черзі називає одну країну ЄС.

Станція 4. «Україна – європейська держава!»

Завдання командам.

1. Назвати державні свята України.

Кожне назване свято – 1 бал.

2. Намалювати українця-європейця (одяг, якості, риси тощо).

Оцінювання портрету – за 10-бальною шкалою.

Завдання-перепустка на наступний етап гри.

Заспівати 5 українських народних пісень або пісень про Україну.

При підведенні підсумків визначаються переможці і нагороджуються дипломами у номінаціях: «Найерудованіша команда», «Найдружніша команда», «Найшвидша команда», «Найтолерантніша команда» і т.д. Кожний учасник отримує «Сертифікат учасника євроквесту».

Квести

4.9. «Ми разом»

Євроклуб «Надія» Кіровоградського обласного центру дитячої та юнацької творчості. Керівник – Олена Арутюнян

Проект «Ми разом» було приурочено до Дня міжкультурного діалогу і призначено для дітей та молоді віком від 10 до 20 років. У процесі виконання визначених завдань учасники повинні були знайти певні історичні та важливі місця у місті.

Мета та завдання проекту:

- формувати у молоді європейські цінності;
- поглиблювати знання дітей та молоді про Європейський Союз;
- популяризувати вивчення європейських мов;
- розвивати толерантність;
- виховувати почуття гордості за країну, місто, народ;
- навчати навичкам використання новітніх медіа;
- поглиблювати культурологічні та фольклорні знання.

Етапи проекту:

I етап – учасники проекту брали участь у номінаціях творчого конкурсу:

- конкурс на кращий малюнок/ плакат;

- конкурс на краще цифрове фото;
- конкурс побажань.

II eman – ініціативна група розробила завдання, маршрут та карту квесту «Ми разом» та завдання щодо знаходження станцій квесту (певні місця у місті). До завдань квесту також увійшли кращі роботи I етапу проекту.

III eman – проведення квесту «Ми разом», під час якого учасники команд євроклубів мали можливість проявити свої комунікативні, креативні, логічні здібності.

Квест відбувається на місцевості.

Команди знаходять станції, отримуючи такі орієнтири.

1. Будинок, де кожна дитина має можливість розвивати власну творчість.
2. Пам'ятник першому трамваю у південній частині України.
3. Центральне місце, де був розташований сквер біля міської управи.
4. Центральний плац, на якому відбувалися військові паради Єлисаветградського полку.
5. Пам'ятник меру Єлисаветграда, під час правління якого місто називали «маленьким Парижем».
6. Перший кінотеатр міста.
7. Старовинний будинок у центрі міста, на фасаді якого зображено обличчя доньок його першого власника.
8. Центр, де кожна дитина має можливість розвивати власну творчість.

Завдання на станціях.

1. Малюнок «Лист-побажання» (команда малює тематичне побажання).
2. Візерунок побажань (члени команди дістають з коробки побажання та мають творчо вручити перехожому).
3. Вернісаж «Моя улюблена справа» (кожен учасник команди показує свою улюблену справу за допомогою рухів, а інші учасники команди та перехожі повинні відгадати).
4. Спортивна хвилинка (усі члени команди виконують спільно фізичні рухи: стрибають через скакалку, кидають м'яча).
5. Шарада «Крокуємо країнами Європи» (відповідь на питання вікторини).
6. Європейська кухня: створення живого «осіннього салату» (члени команди називають страву та спільно з перехожими, що вдягнені у кольори овочів салату, «створюють салат».
7. Привітання 5 мовами (привітатися з перехожими різними мовами).
8. Відеовікторина «Видатні місця України».

По завершенні квесту кожна команда отримала дипломи учасника. Команда, що перша виконала усі завдання – заохочувальну винагороду. У проєкті взяли участь близько 800 дітей та молоді з 24 районів Кіровоградської області, а саме: 600 дітей (I етап), 15 вихованців євроклубу «Надія» (II етап), 18 євроклубів та дитячих об'єднань загальноосвітніх, професійно-технічних, позашкільних навчальних закладів Кіровоградської області (III етап).

4.10. «Буду я природі другом»

Євроклуб «Горизонти сучасної інтеграції», НВК-ДАЛ № 15 м. Дніпродзержинська Дніпропетровської області. Педагог-організатор – Ольга Іваськів

Мета заходу: пробудити інтерес до екологічних проблем України та ЄС (у цьому випадку його репрезентує Латвія), залучити учнів до збереження довкілля від забруднення, надати знання про Червону книгу, сприяти розвитку соціальної та екологічної компетентності, виховувати дбайливе ставлення до природи.

План проведення

I. Організаційний етап

1. Привітання учасників.
2. Презентація правил проведення квесту:
  - Пересуватися між зупинками обережно.
  - Бути уважними!
  - Не руйнувати та не псувати шкільного майна, матеріалів квесту.
  - Працювати в команді.
3. Поділ на команди:

Дітям надають змогу обрати команду за кольором стрічки, яку потім зав'язують на зап'ясті.

II. Етапи проведення квесту

1. Екологічний кросворд.

Потрібно розгадати кросворд. Ключове слово містить назву наступної зупинки. Питання пов'язані з Латвією.

2. Зупинка «Червона книга України».

У червоній папці в спеціальному порядку розкладені копії сторінок з Червоної книги, але без зображень. Окремо зображення рослин, птахів, тварин, комах. Завдання: знайти зображення, що відповідають назвам. Команди мають можливість користуватися книгами бібліотеки, інтернет-ресурсами.

Коли правильні зображення буде знайдено та розміщено у відповідному порядку (так, як складені сторінки книги), то на звороті зображень зможете прочитати слово-підказку місця, де захований конверт із підказкою!

3. Проміжна зупинка «Склади пазл».

Команда складає та склеює пазл (краєвиди Латвії). На звороті – слово-підказка.

4. Лотерея «Загадкове жабеня».

На стенді розміщено багато однакових жабенят. Команда вибирає одне з жабенят і говорить ведучому, яке саме. Ведучий знімає жабеня і показує усім його номер (на звороті). У залежності від цифри на звороті, команда виконує різноманітні завдання, доки не натрапить на виграшний номер (ведучий віддає конверт з підказкою).

5. Проміжна зупинка «Знайди за фото».

Команда отримує конверт з фото певної території закладу і відправляється шукати наступну підказку.

6. Соціальна реклама.

Команда отримує конверт з агітаційними плакатами та листівками, що закликають дбайливо ставитися до природи, змінити ставлення до навколишнього середовища.

Завдання: розклеїти плакати біля території школи, листівки роздати перехожим.

7. Проміжна зупинка «Відшукай номер».

Потрібно відшукати телефонний номер «Екостанції чистоти». Зателефонувати та дізнатися місцезнаходження станції. Відправитися за вказівкою.

8. Зупинка «Екостанція чистоти».

Знаходиться недалеко від школи, поруч із засміченою територією. Завдання: отримати рукавички та пакети для сміття, заповнити пакети сміттям та віднести його до смітєвих баків.

9. Збори для підбиття підсумків.

3 «Екостанції чистоти» команди вирушають до зали для підбиття підсумків та отримання подарунків.

III. Підбиття підсумків

1. Визначення переможців суддями (ведучі зупинок: «Червона книга України», лотерея «Загадкове жабеня», Соціальна реклама, «Екостанція чистоти»).

2. Нагородження.

3. Обговорення вражень учасників.

4.11. «Зустріч з агентом»

Євроклуб «Європлюс» Менжинської загальноосвітньої школи, Нікопольський район Дніпропетровської області. Керівник – Олександр Бортновський

Учасники євроклубу діляться на дві команди. Вирушають на старт, де отримують пакет із необхідними для виконання завдань речами. Обидві команди проходять ті ж пункти (КП, розташовані на різних поверхах школи у різних класах), але йдуть до них різними маршрутами, зустрічаючись лише на старті та на фініші.

СТАРТ

I КП. «Скіфські ворота»

Учасників зустрічає агент-краєзнавець.

Розповідає історію скіфських курганів на Нікопольщині (5 хв.). Гравці отримують від нього завдання та запитання. За кожну правильну відповідь нараховується 10 балів.

Запитання.

1. Коли виникли перші скіфські поселення?
2. Хто керував археологічною розвідкою на території Нікопольщини?
3. Що вважають найбільшою археологічною цінністю цієї доби?
4. Найвідоміший володар скіфів?
5. Чи вважаються скіфи нашими предками?

II КП. «Український алфавіт»

Учасників зустрічає агент-мовознавець.

Згадай український алфавіт! Кожна літера стоїть під визначеним порядковим номером. Це допоможе розгадати підказку про найстаріші міста Європи. За кожну правильну відповідь учасники отримують 10 балів.

Наприклад:

(21,11,17) Рим

(15,7,16,31,18) Кельн

(17,12,16,1,18) Мілан

(3,7,18,7,27,12,33) Венеція

(25,16,19,21,7,18,27,12,33) Флоренція.

III КП. «Прапорознавець»

Учасників зустрічає агент-прапорознавець.

Роздає картки з назвою кольорів. Команди повинні сказати, у якої країни прапор з такими кольорами. За кожну правильну відповідь учасники отримують 10 балів.

Наприклад:

1) Чорний, жовтий, червоний (*Бельгія*)

2) Червоний, жовтий, червоний (*Іспанія*)

3) Білий, синій, червоний (*Чехія*)

4) Червоний, білий, червоний (*Австрія*)

5) Білий, зелений, червоний (*Болгарія*)

IV КП. «Політик»

Учасників зустрічає агент-політик.

Роздає учасникам картки з прізвищами президентів країн ЄС. Команди повинні сказати, в якій країні діє вказаний президент. За кожну правильну відповідь учасники отримують 10 балів.

Наприклад:

1) Саулі Нійністе (*Фінляндія*)

2) Франсуа Олланд (*Франція*)

3) Анибал Каваку Силва (*Португалія*)

4) Іван Гашпарович (*Словаччина*)

5) Каролос Папульяс (*Греція*)

V КП. «ЄС»

Учасників зустрічає агент ЄС.

Агент просить команди назвати якомога більше країн членів за 90 секунд.

ФІНІШ

Підраховується кількість здобутих кожною командою балів та оголошується переможець.

4.12. «Полтава та Європа. Люди. Місця. Події»

*Євроклуб «НІКА» Полтавського міського багатoproфільного ліцею № 1.
Керівник – Вікторія Мироненко*

Ідею запозичено в сучасній всесвітньо популярній гри «Геокешинг». Таким чином ми поповнюємо всесвітню скарбницю цікавими об'єктами нашого міста, розширюємо світогляд учнів – учасників гри, навчаємо їх володіти сучасними технологіями орієнтування на місцевості, виховуємо почуття гордості за рідний край.

Мета: в контексті євроінтеграції України розширити знання учнів про видатних діячів Полтави, події, що відбувалися в ній у контексті зв'язку з європейською історією; навчити користуватися сучасними системами навігації, картографічним матеріалами та орієнтуватися на місцевості; розвивати комунікативність, здатність до аналізу та інтерпретації даних, критичне мислення, уміння працювати згуртовано в команді для розв'язання спільної проблеми; виховувати почуття патріотизму та гордості за рідний край.

Форма проведення: краєзнавчо-пошукова гра.

Тривалість: 1-3 години.

Час проведення: канікулярний період.

Учасники: команди по 2-3 учні з членів євроклубу (учні 9-11 класів).

Обладнання: карта-схема міста; GPS-навігатор; мобільний Інтернет; фотокамера.

Маршрут цієї краєзнавчо-пошукової гри пролягає центром міста, де проживали чи працювали видатні полтавці або відбувалися історично важливі події, пов'язані з історією не лише Полтавщини та України, але й Європи. На маршруті знаходиться 5 об'єктів, які є культурними, історичними чи архітектурними пам'ятками. Усі об'єкти маршруту знаходяться в межах центру міста. Пересування здійснюється пішки. Приблизна протяжність маршруту – 2,5 км.

Хід гри

Гра розпочинається на базі навчального закладу. Координатори роздають командам-учасникам завдання, пов'язані з першим об'єктом. Після його віднайдення та виконання завдання учасники надсилають свої відповіді та зроблені фото на е-мейл координаторів проекту. Якщо завдання виконане правильно, команда отримує на свій е-мейл інформаційно-пошукову задачу щодо наступного об'єкта. Надалі спілкування учасників і координаторів відбувається шляхом електронного листування.

Проходження об'єктів маршруту відбувається послідовно в три етапи:

I етап – отримання та розв'язання інформаційно-пошукової задачі для визначення об'єкта маршруту;

II етап – отримання координат об'єкта та пошук його;

III етап – виконання завдання на об'єкті маршруту. Відправлення знайдених відповідей і фотозвіту координаторам гри.

Наприклад.

Об'єктом № 1 був будинок, у якому знаходилося фотоательє Й. Хмелевського.

Ательє Йозефа Хмелевського працювало в Полтаві на вулиці Олександрівській, у будинку № 46 з 1875 р. майже 40 років. Тепер цей будинок знаходиться в центрі міста за адресою вул. Жовтнева, 20.

Приблизні географічні координати: +49° 35' 9.31, +34° 33' 33.92.

Дістатися до об'єкта можна пішки за 10 хвилин від початку маршруту – навчального закладу, розташованого на вулиці Шевченка, 14.

Завдання для учасників

I етап. З'ясувати, хто автор наданих координаторами світлин

Роботи цього відомого фотографа «на полтавську тематику» експонувалися на багатьох вітчизняних і міжнародних виставках, де отримували високі нагороди. Його знімки використано в цілій серії поштових листівок «Типи Малоросії», «Краєвиди Полтавщини». Цей фотограф – автор-видавець фотоальбомів «Гоголь на Родине», «Земський дом в Полтаве». У нього знімалися В. Короленко, Панас Мирний, Г. Мясоедов та інші видатні діячі науки та культури. Володар численних медалей, отриманих у Парижі, Лозанні, Чикаго, Брюсселі. 1900 року отримав відзнаку на всесвітній виставці в Парижі – французький орден Академічних Пальм.

II етап. Згідно із наданими координатами знайти місце, пов'язане з Й. Хмелевським, і надати світлини об'єкта координаторам гри.

Підбиття підсумків гри

Після проходження всіх об'єктів маршруту команди повертаються до навчального закладу для підбиття підсумків. Під час визначення переможців треба врахувати швидкість, правильність і точність відповідей на всіх етапах, а також наявність світлин об'єктів.

Маршрут вважається пройденим після знаходження всіх об'єктів і вирішення всіх завдань. Переможцем стає команда, яка найшвидше пройде маршрут та виконає всі завдання.

Тренінги

4.13. «Ми всі різні, але рівні»

*Євроклуб «Esprit de corps» СЗШ № 9 м. Дніпродзержинська Дніпропетровської області.
Керівник – І. Усик*

Мета: формування гендерної грамотності, вмінь визначити свої соціальні ролі та уособлення себе як особистості; розвиток навичок аналізу та порівняння; виховання поваги до іншої особистості.

Обладнання: маркери, стікери, папір, скотч, схеми.

ПЕРЕБІГ ГРИ

Вправа «Знайомство»

Учні відрекомендують себе, називаючи ім'я та позитивну рису особистості, починаючи фразою: «Мене звати...», «Не хочу хвалитися, але я...».

Ведучий. Людина з'являється на світ, щоб бути щасливою. Кожен з нас має свої уподобання, здібності, прагнення, але кожен повинен мати рівні права і можливості для лікування, навчання, вибору професії та отримання цікавої роботи. Все має залежати від нашої наполегливості у прагненні успіху, а не від того якої ми статі. Кожен з нас в житті виконує різноманітні ролі, і зараз є можливість це з'ясувати.

Вправа «Хто такий Я»

Учасникам пропонують намалювати на аркуші «сонечко», у центрі якого написано «Я», а на промінчиках потрібно записати свої соціальні ролі (донька, учениця, внучка, староста та ін.).

Після цього учні в парах обмінюються схемами, малюють ще промінчики, і якщо є однакові ролі, то пишуть біля ролі ім'я тієї людини.

Групове обговорення

- Чи багато знайдено однакових промінчиків?
- Чи є такі, у кого більше ніж п'ять промінців?
- Чи є хтось, у кого немає жодного промінчика?
- Чи хотілося б вам, щоб усі промінчики збіглися? Чому?

Інформаційний дайджест

Дається поняття слів «гендер», гендерна рівність, гендерна культура, гендерні ролі, гендерна ідентичність, гендерні стереотипи, маскуліність (чоловічість), фемінність (жіночість).

Вправа «Стереотипи»

Діти об'єднуються у п'ять мікрогруп, кожній з яких пропонують твердження про чоловіків та жінок. Завдання визначити, стереотип це, чи правда, і довести свою думку.

1-а група

Між чоловіком і жінкою — просто таки прірва відмінностей! Вони наче істоти з різних планет (одна з популярних книжечок має назву «Чоловіки з Марсу, а жінки – з Венери»).

2-а група.

Відмінності між чоловіками та жінками мають суто біологічну природу, отже є неподоланими й вічними. Як писав З. Фрейд, «анатомія — це доля...»

3-я група.

На відмінну від чоловіків, жінки мають менші інтелектуальні здібності, нелогічне ірраціональне мислення і, як наслідок, нижчу професійну компетентність. Звідси поширене уявлення про жінок як про гірших працівників на відповідальних посадах і в інтелектуальних професіях.

4-а група.

На відміну від жінок, чоловіки менш емоційні, нездатні до співчуття й співпереживання. Так чи ні?

5-а група.

Жінки від природи мають потребу у створенні сім'ї та народженні дітей, у той час як чоловікам це зовсім непотрібно. Чи це правда?

Ведучий робить висновок, що потрібно боротись із гендерними стереотипами. А саме:

- ознайомлюватися з основами гендерної теорії й спробувати дивитися на світ через гендерні окуляри;

- навчитися відрізняти стереотипні уявлення та кліше від реального життя;
- стежити постійно за собою, щоб не відтворювати стереотипи, а ставитися до людей і світу неупереджено;
- навчати поняттю гендера інших — знайомих, родичів, друзів.

Правова абетка «Законодавча база гендерної політики»

Отже, бачимо, що питання гендерною рівності є дуже важливим і актуальним у наш час. Важливо те, що таку політику підтримує держава. А саме:

1. Ст. 24 Конституції України про рівні права чоловіків і жінок.

2. Закон України «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків» від 8 вересня 2005 року.

Ст. 6 Закону визначає, що дискримінація за ознакою статі забороняється.

3. Указ Президента України «Про вдосконалення роботи центральних і місцевих органів виконавчої влади щодо забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків» від 26 липня 2005 року.

Підведення підсумків – Вправа «Мікрофон»

– *Що ви зрозуміли з усього сказаного?*

(Учні по черзі висловлюють свої враження та думки).

4.14. «Наскільки ми толерантні?»

Євроклуб «Астра» Кіровоградського обласного навчально-виховного комплексу (гімназія-інтернат – школа мистецтв). Керівник – Ольга Берлін

Мета: спираючись на власний життєвий досвід учнів, допомогти їм усвідомити суть поняття «толерантність» і встановити свій рівень толерантності: продовжити формувати в учнів розуміння переваг розумного компромісу над конфронтацією; сприяти виробленню потреби у толерантній поведінці та несприйняття почуття расової, релігійної, культурної переваги у свідомості людей в будь-якій формі.

Обладнання: мультимедійна презентація, аркуші формату А4, фломастери, маркери, бланки до завдань.

Хід заходу

I. Вступ

Загальні міркування про толерантність, конфлікти, нетерпимість.

II. Виконання завдань учнями та їх обговорення

Учитель нагадує попередні засідання євроклубу, присвячені поняттю «дискримінація» та різними її проявами. Це ще раз коротко проговорюється.

Виконання завдань.

Завдання № 1

Ви – староста кімнати у літньому міжнародному таборі. У вашій кімнаті є вільне місце. Кого з осіб перерахованих у групі «А», ви виберете собі як сусіда аж на ціле літо? А якщо двох? А трьох?

Виконайте завдання в кожній з трьох груп. Кожний раз коротко обґрунтуйте свій вибір.

Група	Особа	Вибір			Обґрунтування
		1	2	3	
«А»	<ul style="list-style-type: none"> • Росіянин • Українець • Американець • Араб • Китаєць 				
«Б»	<ul style="list-style-type: none"> • Буддист • Мусульманин • Католик • Протестант • Православний • «Біле братство» 				
«В»	<ul style="list-style-type: none"> • Хворий на астму • З вадами зору • Хворий на СНІД • Хворий на рак 				

• Чи стикалися ви у своєму житті з нетолерантним ставленням до себе за етнічною або релігійною ознакою? (*Образливі прізвиська, анекдоти, не брали в гру*).

• Чи знаєте подібні випадки з життя своїх знайомих?

Що ви (або вони) відчували при цьому? Нетолерантності треба протиставляти толерантність. Що це таке?

Завдання № 2

Чи вважаєте ви себе людиною толерантною: себто такою, що терпимо ставиться до поглядів та переконань інших людей?

Давайте спробуємо встановити, чим викликається нетолерантне ставлення один до одного.

Виберіть лінію поведінки у двох ситуаціях і поясніть свій вибір, вписавши у обраний варіант відповіді причину, що пояснює ваш вибір.

Ситуація № 1

<i>Ваш товариш одягнув на вечірку одяг, який йому не личить. Що ви зробите, щоб з вас на вечірку не сміялись?</i>	<i>а) Натякну, що він виглядає смішно.</i>	
	<i>б) Справедливо й коректно вкажу йому на недоречність такого одягу.</i>	
	<i>в) Запропоную ультиматум: або він перевдягається, або йде один.</i>	

Ситуація № 2

<i>Ви – прибічник здорового способу життя. Ваш молодший брат не робить зарядку, багато їсть, палить. Що ви зробите?</i>	<i>а) Зроблю вигляд, що нічого не помічаю.</i>	
	<i>б) Розповім батькам: хай вони вирішують, що робити.</i>	
	<i>в) Сам доб'юся того, щоб він вів здоровий спосіб життя.</i>	

Отже, як бачимо, нам не подобається, коли нам дають поради, дратує, коли не поділяють нашу точку зору, говорять навпаки, перечать.

Водночас ми самі втручаємося в чуже життя без дозволу (даємо поради, робимо зауваження, оцінюємо, критично висловлюємося). Якщо ми стикаємося з іншим поглядом, ми одразу пробуємо заперечити, а не зрозуміти.

Чому?

Як правило, за нетолерантністю, за неприйняттям права іншої людини на відмінність, на власну точку зору лежать 3 причини:

- страх всього невідомого, бо невідоме може ховати в собі загрозу;
- впевненість у своїй правоті;
- обмеженість наших знань;

Завдання № 3

Висловіть свою точку зору щодо прочитаного.

1. *«Зрозумійте, що єдиною причиною того, що ви не змія, наприклад, є тільки те, що ваші батько та мати не були зміями. А причиною того, що ви не народилися в індійській родині ... Тому ви зі всіма своїми особливостями навряд чи заслуговуєте особливої поваги, і навряд чи люди, що дотримуються інших поглядів на життя, не праві і заслуговують на презирство. Кожна людина права по своєму».*

Дейл Карнегі

2. *«Дурниці – це поняття, що залежать від точки зору. Те, що одному здається дурницею або нісенітницею, для другого може мати важливе значення».*

Корнілус

3. *«Ваша думка для мене глибоко ворожа, але за ваше право її висловити я готовий віддати своє життя».*

Вольтер

Бесіда

На побутовому рівні нетолерантність має форму категоричних тверджень.

Завдання № 4

Ознайомтеся з нижченаведеними виразами. Позначте ті, що ви вважаєте толерантними. Нетолерантні вирази «переробить» у вирази різного ступеню толерантності. Поясніть свій вибір.

Вирази	Толерантні	Рівні толерантності		
		Відсторонення	Витримка	Доброзичливість
Ви не праві...				
Безумовно...				
На мій погляд...				
Мені здається...				
Само собою ясно...				
Мені ближча думка, що...				

На рівні міжнародних, міждержавних та міжрегіональних відносин, обґрунтовуючи право на свою винятковість та перевагу, часто посиляються на:

- більш високу і давню культуру;
- терпіли більше несправедливості та образ;
- представники того чи іншого народу чи країни переважають інших своїми якостями, характером, здібностями.

Як ви думаєте, чи виправдовує це почуття винятковості та переваги?

Як ви вважаєте, чи можливі прояви нетолерантного ставлення до національних меншин, релігійних громад та політичних опонентів в Україні?

III. Висновки

Толерантним бути не просто, але необхідно. Саме це ви довели під час нашої години спілкування. Тож будьте толерантними, з повагою ставтеся один до одного та до оточуючого вас світу, прагніть до взаєморозуміння і взаємоповаги, миру і злагоди.

4.15. «Що таке інтеграція?»

Євроклуб «Європлюс», Менжинська загальноосвітня школа, Нікопольський район Дніпропетровської області. Керівник – Олександр Бортовський

Мета: На прикладах показати, що процес інтеграції має місце в житті кожної людини.

Тривалість: 40 хвилин.

Обладнання: ватман, маркери, фломастери, паперовий літак, пов'язка на очі з матерії.

1. Вправа «Знайомство»

Тренер пропонує познайомитися в такий спосіб: кожен назве своє ім'я і коротко висловить власну думку: «Що асоціюється в тебе з поняттям об'єднання?».

2. Вправа «Правила»

В житті кожна людина дотримується певних правил. Вони допомагають у спілкуванні, формують самосвідомість. Назвіть ті правила, які, на вашу думку, допоможуть вам у житті. Яких з цих правил ми можемо дотримуватися на нашому тренінгу?

3. Вправа «Очікування»

На листочках напишіть, що б ви хотіли почути на нашому тренінгу, що обговорити. Прикріпіть листочки біля намальованого дерева.

4. Інформація

В ході нашого тренінгу у вас буде можливість поміркувати, навіщо люди об'єднуються. Ми поговоримо про те, що допоможе вам домовитися і що може стати на перешкоді.

5. Вправа «Мозковий штурм»

Давайте поміркуємо, що необхідно зробити кільком особам, які мають спільні цілі, але не мають вдосталь власних сил? Які перешкоди можуть виникнути на шляху до об'єднання двох осіб? (*Відповіді записати на дошці*).

Вчитель підводить підсумок і коротко аналізує перешкоди, які називали учні Євроклубу.

6. Вправа «Полоса перешкод»

Із числа учасників тренінгу обрати учня і запропонувати на деякий час вийти з приміщення. Діти стають в хаотичному порядку, з простягнутою правицею. Після цього зав'язати очі учню, що був за дверима, завести до класу і запропонувати привітатися за правицю з усіма учнями.

Обговорення ситуації

Що символізує пов'язка на очах?

Чи можна цю ситуацію розглядати в масштабах класу, етносу, країни?

Чи було б легше пройти випробування, маючи помічника?

Чи варто мати третю сторону в об'єднаннях?

7. Захист проектів «Інтеграція в межах класу, етносу, країни?»

Учасники тренінгу об'єднуються у три групи. Кожна наводить приклади того, як можна показати інтеграцію в межах класу, етносу, країни:

Економічна сфера

Соціальна сфера

Культурна сфера

8. Презентація робіт

9. Заключний етап:

- вчитель підводить підсумки, підкреслюючи, що інтеграція є необхідним процесом в житті класу, етносу, країни.
- побажання учасників.

4.16. «Розірвемо ланцюжок ненависті!»

Євроклуб «Гармонія», ССЗШ №45 м. Львова. Керівник – Тугай Наталія

Іноді чиясь упередженість торкається нас особисто, і тоді ми почуваємо себе скривдженими, несправедливо оціненими. Але рідко усвідомлюємо, як почуваються люди, до яких ми так поставилися. Урок повинен допомогти усвідомити значення толерантного ставлення.

Мета:

- Дати учням розуміння нетолерантного ставлення і біль, який це може завдати;
- Переконатися, що люди відчувають подібні емоції, хоча виражають їх по-різному;
- Вміти знайти суттєві аргументи, що свідчать на користь позиції, яка протидіє нетолерантній поведінці.

Дидактичні засоби: великі аркуші паперу, наклейки з написами, маркери.

Час: 45 хвилин

Хід уроку:

Вступ

1. Запитайте учнів, як люди поведуться з подібними до них. Чи так само ми стави-

мося до тих, хто від нас суттєво відрізняється? Ми їх часто побоюємося, не схвалюємо їхню поведінку, критикуємо або демонстративно не звертаємо на них уваги, іноді навіть проявляємо агресію. Поясніть, що таке ставлення називається упередженістю.

Виразом упередженості є брак толерантності стосовно людей, які не підпорядковуються обов'язковим у нашому розумінні звичаям та нормам.

2. Попросіть учнів, щоб вони ознайомилися з **роздатковим матеріалом 1** і закінчили твердження «...упереджено ставляться до...», спробували пояснити чому та згрупували різні види упередженості у категорії.

3. Дидактична гра «Ланцюжок ненависті»: роздати учням клаптики паперу з речення-ми (див. **роздатковий матеріал 2**), папір для постера та вирізані з паперу «ланки ланцюга». Учні по черзі зачитують твердження і заповнюють «ланки» ланцюга цими твердженнями. Що ви відчували? Чому ця схема має форму замкненого ланцюга? Чи потрібно щось робити? Що допоможе подолати упередження?

4. Попросіть учнів, щоб вони спільно замислилися над тим, в яких ситуаціях особливо зростає агресивна поведінка відносно особи або групи, до якої відчувається упередженість. (Учні напевно приведуть приклад часів швидкої і корінної зміни устрою або ідеології, економічної кризи, природної катастрофи, війни, або ситуації, коли зникає почуття безпеки і зменшуються почуття стабільності прийнятих норм, цінностей та ідеалів). Під час обговорення заповнених учнями таблиць постарайтеся викликати дискусію на тему меж толерантності. Чи завжди можемо стримати свої негативні емоції, злість?

Завершення

5. Попросіть учнів, щоб вони завершили в групі плакати «розірвемо ланцюжок ненависті»: «розірвали ланцюг» написаними порадами або обіцянками подолати упередженість.

Роздатковий матеріал № 1

Як ти вважаєш, хто до кого ставиться з упередженням і чому?

Батьки –

Діти –

Вчителі –

Учні –

Білі –

Абстиненти –

Багаті –

Літні люди –

Фізично неповноцінні люди –

Розумово і психічно здорові –

Модно одягнені –

Гетеросексуалісти –

Люди, що живуть у повних сім'ях –

Пішохід –

Господарі домашніх тварин –

Європейці –

Задумайся, чи упереджене ставлення буде діяти тільки в одному напрямку? З якої причини? Згрупуй різні види упередженого ставлення у категорії за такими факторами:

- Недотримання норм даної групи – А
- Невміння боронитися (почуття безсилості) – Б
- Відмінність від інших – В
- Підтримка цілої суспільної групи, яка атакує слабких – Г

Роздатковий матеріал № 2

«Ланцюжок ненависті»

Однокласники образили Оксану. Оксана – дівчинка з бідної сім'ї.

Оксана стала сміятися над Дмитром. Дмитро – не дуже сильний хлопчик.

Дмитро став «качати» м'язи і побив Олега. Олег носить окуляри.

Олег пішов працювати в міліцію. Одного разу він без причини заарештував Сашу.

Саша не взяв на роботу Гарика. Гарик – вірменин.

Гарик з друзями чіплялися до Наталки. Наталка – блондинка.

Хлопець Наталки знущується над Толиком. Толик – гомосексуаліст.

Толик не хоче допомагати Славі. Слава – інвалід.

Брату Слави прикро за Славу. Він зганяє свою злість на Алі з гуртожитку. Алі – палестинець.

Алі ненавидить сусіда Арона. Арон – єврей.

Арон не спілкується з Богданом. Богдан – націоналіст.

Анекдоти Богдана ображають Альону. Альона – росіянка.

Петя – двоюрідний брат Альони, він живе в Росії, служить в російській армії і часто б'є Володю. Володя – з села.

Володя тікає з армії і приєднується до сепаратистів.

Сепаратисти обстрілюють школу Оксани...

4.17. «Діти мають захищати свої права»

Євроклуб «Європейська єдність» гімназії № 39 м. Дніпродзержинська Дніпропетровської області. Координатор – Наталія Пономарьова

Мета: сприяти формуванню правового світогляду волонтерів-правозахисників, який включав би систему теоретичних поглядів на права, і на цій основі формувати відповідну активну позицію підлітків для реалізації прав у житті.

Обладнання: правила проведення тренінгу, завдання тренінгу, законодавство України про захист прав дитини, міжнародне законодавство про права дитини, виставка книг з правової тематики, ватмани, маркери, фломастери.

Хід заняття

Вступне слово тренера про важливість теми тренінгу та його зміст.

Тренер: *Як ви думаєте, що необхідно знати дітям, щоб вміти захищати свої права?*

(Усні відповіді дітей)

Тренер: *Основна мета нашого заняття - з'ясувати, як діти мають захищати свої*

права. Під час основного блоку ми дізнаємося, які умови необхідні для захисту прав дитини та яке міжнародне й українське законодавство спрямоване на захист прав дитини. Під час заключного блоку ми підіб'ємо підсумки нашого заняття.

Вправа 1. «Правила тренінгу» (3-5 хв)

Мета: установлення атмосфери довіри та співпраці між учасниками тренінгу.

Обладнання: великий аркуш паперу, маркери.

Тренер: *Давайте встановимо правила спілкування.*

(Діти самостійно встановлюють правила, які тренер записує на дошці)

Наприклад:

1. Поважати один одного.
2. Вільно висловлюватися.
3. Правило піднятої руки.
4. Правило вільної ноги.
5. Не перебивати.
6. Бути активними тощо

Тренер: *Я пропоную кожному учаснику тренінгу написати ім'я, яким би він хотів, щоб його називали у групі, а також можна написати слово, що асоціюється в нього з поняттям «право».*

Тренер: *Пропоную почати з мене. Мене звали Наталія Вячеславівна, я вчитель історії та правознавства, координатор євроклубу «Європейська єдність». У мене поняття «право» асоціюється зі словом «правильний».*

(Діти знайомляться один з одним)

Вправа 2. «Очікування» (15 хв)

Мета: отримати інформацію про те, з якою метою прийшли учасники тренінгу на заняття, провести вхідний моніторинг уявлень волонтерів-правозахисників про проблему прав дитини. Визначити рівень їх зацікавленості цією проблемою.

Тренер: *От наше дерево. Зараз ви отримаєте листочки, на яких повинні написати, що ви чекаєте від сьогоднішньої зустрічі.*

(Помічник бере листочки, зачитує і вішає на деревце)

Тренер: *Бачите, деревце зазеленіло, і воно чекає плодів – ваших вражень від заняття.*

Тренер: *Тепер, коли ми всі познайомилися, давайте об'єднаємося в групи за кольорами: зелений, жовтий, рожевий, фіолетовий, білий. Прошу зараз всіх пересісти до своїх груп.*

Вправа 3. «Законодавство, яке тебе захищає»

Мета: ознайомити учасників з основними правами, що захищаються міжнародним та українським законодавством.

1. Конституція України.
2. Декларація прав людини (прийнята ООН у 1948 р.).
3. Декларація прав дитини (прийнята Генеральною Асамблеєю ООН 20 листопада 1959 р.).
4. Конвенція про права дитини (прийнята Генеральною Асамблеєю ООН 20 листопада 1989 р.).

5. Європейська конвенція про здійснення прав дитини (прийнята 25 січня 1996 р. Радою Європи).

(Тренер зачитує завдання для кожної групи, яка отримала один із документів, що захищають права дитини)

Завдання для кожної групи.

1. Уважно прочитайте поданий текст.

2. Визначте, які права захищаються міжнародним і українським законодавством.

3. Зробити це треба швидко. Вам для обговорення дається 5 хв.

(Тренер роздає документи групам і ще раз визначає завдання)

Тренер: *Хто готовий презентувати результати?*

(Групи презентують результати своєї роботи)

Тренер робить висновок: *Ось дивіться, наскільки глибоко і продумано визначено в міжнародному і українському законодавстві права людини і дитини.*

Перехід до нової вправи.

Тренер: *Як ви думаєте, чому дитина потребує більшого захисту, ніж доросла людина?*

(Це питання з'ясовується за методом «Прес»)

Метод «Прес»

Тренер: *Прошу починати відповідь такими словами: «Я вважаю, що дитина потребує захисту, тому що...»*

«В нашому суспільстві порушуються права дитини, тому що...»

Вправа 4. «Встановіть порушення прав дитини».

Тренер: *Зараз кожна група отримує ситуацію, в яких є факти порушення права дитини. Вам її потрібно розібрати на бланку-відповіді і прокоментувати.*

1 ситуація

Новонароджену дитину (немовля) підкинули на поріг Будинку малюка.

2 ситуація

Директор школи відмовився приймати дитину на навчання в 6 клас через низький рівень успішності дитини.

3 ситуація

14-літній підліток на канікулах вирішив влаштуватися на роботу кур'єром. Але йому відмовили через те, що він ще не досяг повноліття.

4 ситуація

У школі під час перерви двоє хлопчиків без дозволу своєї однокласниці взяли з її портфеля домашню роботу з математики і переписали.

5 ситуація

Хлопець-мусульманин подав заяву на вступ до громадської молодіжної організації, йому відмовили через його віросповідання.

(Групи заповнюють бланк-відповідь)

Бланк-відповідь

1) Як є! (Опис ситуації)	2) Чому так є? (Встановити причини)
3) Як повинно бути?	4) Що треба зробити, щоб було, як потрібно?

Тренер робить висновок: *Ситуації, які ми розглянули, на жаль мають місце в реальному житті. Ми з вами змогли знайти причини порушень деяких прав дитини і, що найважливіше, ви показали високу обізнаність з питань захисту прав дитини і змогли знайти шляхи вирішення проблем.*

Тренер. *Користуючись надбаними знаннями, ми з вами поринемо у віртуальний простір: створимо віртуальну життєздатну цивілізацію. Для цього потрібно використати наданий вам ватман, де ви напишете назву придуманої цивілізації, 10 правил, які будуть стосуватися всіх живих істот цієї цивілізації. Через 7-10 хвилин ви повинні презентувати свою роботу, аргументувати розроблені правила і відповісти на запитання.*

Вправа 7. «Створюємо віртуальну цивілізацію»

Мета: Осмислити, які правила необхідні для того, щоб забезпечити повагу до людської гідності й створити справедливе суспільство. Зрозуміти, що правила людини – це правила, покликані вирішити саме це завдання.

Умови вправи «Віртуальна цивілізація»:

Для віртуальної гри потрібно створити життєздатну цивілізацію, а для цього групам учнів пропонується розробити 10 правил, які будуть стосуватися всіх живих істот даної цивілізації.

Важливо, щоб всі члени певної групи дійшли згоди щодо правил. Ці правила потрібно записувати на великому аркуші. Можна придумати назву цивілізації, для якої розробляються правила.

Представники груп повинні презентувати свою роботу. Аргументувати розроблені правила й відповісти на запитання:

- Чому саме ці правила ви вважаєте найнеобхіднішими?
- Як ці правила будуть працювати у вашому суспільстві?
- Хто відповідальний за виконання цих правил?
- Що станеться, якщо порушити ці правила?

(Після виступу кожної групи йде обговорення презентації на предмет відповідності розроблених правил загальноприйнятим правам людини. Встановлюється, які права зазначені, а які порушуються. Також діти роблять висновок щодо важливості правил в житті людини і цивілізації).

Тренер узагальнює: *Отже, ми передивилися презентації 5 груп і побачили, наскільки важливими є правила в житті людини і цивілізації. І зрозуміли, що прав без обов'язків не буває. Вони взаємопов'язані.*

Заключний блок

Вправа 8. Підбиття підсумків (10 хв.)

Мета: підбити підсумки тренінгу, закріпити отриману інформацію, знання й навички, створити у групі сприятливу емоційну атмосферу.

Визначити, чи виріс рівень зацікавленості у волонтерів-правозахисників цієї проблемою.

Тренер: *Зверніть увагу на наше деревце: воно на початку нашого заняття зазеленіло, а тепер чекає на ваші плоди. А плодами будуть ваші враження від сьогоднішнього заняття.*

(Діти пишуть на паперових яблучках враження про заняття і чіпляють на деревце.)

Підсумок заняття:

Тренер: *Згадайте, яка була мета нашого заняття?*

(Волонтери-правозахисники відповідають)

Тренер: *Так, щоб захищати свої права – треба їх знати і вміти використовувати і відстоювати у повсякденному житті. Ми з вами, працюючи з документами, згадали, які існують права, розбираючи ситуації, показали шляхи вирішення проблем, коли права порушуються, і застосували наші знання, створюючи віртуальну цивілізацію. Сподіваюся, що отримані знання вам знадобляться, щоб вміти захистити свої права і права своїх друзів у різних життєвих ситуаціях.*

4.18. «Толерантність»

Євроклуб «Діалог», НОШ №45 м. Миколаїв. Керівник – Артем Яковлєв

Потрібний час: 20 хвилин.

Матеріали: визначення толерантності, написані на аркушах паперу формату А3, дошка, фліпчарт або аркуш ватману.

Підготовчий етап: написати визначення толерантності на щільних аркушах паперу формату А3 і прикріпити їх перед початком заняття до дошки або до стін зворотним боком до аудиторії.

Процедура проведення. Ведучий ділить учасників на групи по 3-4 особи. Кожній групі належить виробити в результаті «мозкового штурму» своє визначення толерантності.

Попросіть учасників включити в це визначення те, що, на їхню думку, є сутністю толерантності. Визначення має бути коротким і ємним. Після обговорення представник від кожної групи знайомить зі сформульованим визначенням усіх учасників.

Після закінчення обговорення в групах кожне визначення випикується на дошці або на великому аркуші ватману.

Після того, як групи представлять свої визначення, ведучий повертає заздалегідь заготовлені визначення «обличчям» до аудиторії. Учасники отримують можливість ознайомитися з існуючими визначеннями і висловити своє ставлення до них.

Питання для обговорення:

– Що відрізняє кожне визначення?

- Чи є щось, що об'єднує деякі із запропонованих визначень?
  - Яке визначення найвдаліше?
  - Чи можна дати одне визначення поняттю «толерантність»?
- У процесі обговорення зверніть увагу на наступні моменти:
- Поняття «толерантність» має безліч сторін.
  - Кожне з визначень виявило якусь із граней толерантності.

Рольові ігри

4.19. «Дебати про освіту»

*Спеціалізована школа з поглибленим вивченням іноземних мов I ступеня – колегіум № 16 м. Дніпродзержинська Дніпропетровської області.
Педагог-організатор – Інна Сосюра*

Тема: «Освіта без кордонів. Погляд зсередини. Де обрати вищий навчальний заклад: в Україні чи за її межами?»

I етап. Знайомство.

Ведучий говорить про важливість вибору освіти. Зокрема, вибору між навчанням в своїй країні та за кордоном. Представляє учасників дебатів, експертів, які мають скласти свою думку стосовно виступу команд, та консультантів різних галузей, які виступають на підтримку команд. Також ведучий представляє спостерігачів – запрошених гостей з різних навчальних закладів міста.

У дебатах беруть участь:

- **стверджуюча команда**, яка у своїй промові доводить свою позицію та атакує аргументами, що здобувати вищу освіту необхідно в Україні;
- та **заперечуюча команда**, яка намагається схилити експертів та спостерігачів на свій бік і довести, що отримувати вищу освіту краще за межами України.

Ведучий звертає увагу присутніх на екран, де показано правила дебатів:

(Презентація)

- > ти прийшов на дебати – обов'язково вислови та аргументуй власну думку;
- > перш ніж сперечатися, подумай, що ти хочеш довести;
- > говори просто, чітко, логічно, послідовно;
- > не повторюй того, що до тебе вже було висловлено;
- > сперечайся чесно: не перекручуй думок людини, з позицією якої ти не погоджуєшся;
- > поважай того, хто з тобою дискутує, не вдавайся до особистих образ;
- > не розмахуй руками, не підвищуй голосу. Найкращі докази – аргументи та факти.

Ведучий. Загальна тривалість виступу до 3 хвилин. Між промовами не повинно бути пауз – тайм-аутів. Після виступу команд учасники ставлять один одному перехресні запитання. Інформаційні запити можуть бути уточнюючими, атакуючими, пояснюючими, логічними.

До слова запрошуються представники команди «Освіта в Україні».

1. Добрий день. Я – _____, представляю точку зору своєї групи.
Шановна публіко, експерти, опоненти, ми вважаємо, що _____.
2. Мене звать – _____, я представлю думку нашої групи.
Наша позиція така _____. Дякую, шановне панство.
3. Шановна громадо, я – _____. Моя мета – навести факти на користь того, що _____.
4. Ми підкреслюємо, _____. Така наша позиція.

Ведучий. Дякую за виступ команди. А зараз прошу всіх звернути увагу на екран для перегляду відеоролику, де випускниця колегіуму наводить факти на користь того, що освіту необхідно здобувати саме в Україні.

(Відеоролик)

Питання від команди «Освіта за кордоном»:

- Слово консультанту

У дебати вступає **друга команда**, яка висуває нові докази на підтвердження власної позиції.

1. Добрий день. Я – _____, представляю точку зору своєї групи.
Шановна публіко, експерти, опоненти, ми вважаємо, що _____.
2. Мене звать – _____, я представлю думку нашої групи.
Наша позиція така _____. Дякую, шановне панство.
3. Шановна громадо, я – _____. Моя мета – навести факти на користь того, що _____.
4. Ми підкреслюємо, _____. Така наша позиція.

Ведучий. Дякую за виступ команди.

(Відеоролики)

Питання від команди «Освіта в Україні»:

- Слово консультанту

Слово надається присутнім на дебатах експертам-фахівцям.

Оголошення команди-переможниці.

(Відеоролик «Світ дорослих професій очима дітей»)

Заключне слово ведучого.

4.20. «Жива бібліотека»

Євроклуб «Обрій» СЗШ № 20 м. Дніпродзержинська Дніпропетровської області.

Координатор – Ольга Гончар

Мета заходу: формування в учнів розуміння необхідності інтеграції до європейської спільноти, залучення до міжкультурного діалогу, активізація творчого потенціалу, формування національної свідомості, активної громадянської позиції.

Форма проведення: «Жива бібліотека», тема – «Європейські цінності як фундамент Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом».

Обладнання: столи, стільці, годинник, дзвінок, кольорові картки читача (додаток 1), бейджі для бібліотекаря «Живої бібліотеки», його помічника, запрошених гостей, які спробують себе у ролі «Книг», футболки або кольорові шарфи для «Книг», сертифікати для учасників заходу, планшети з написами назв книг.

Критерії приміщення: добре природне освітлення, достатні розміри (для принаймні 30-50 осіб); гостинна атмосфера, позитивне оздоблення, наявність рослин та картин; можливість рухати меблі, пересувати стільці та столи; належна акустика.

Хід заходу:

Бібліотекар представляє себе і свого помічника та розповідає про те, як проходитиме захід.

Помічник бібліотекаря: «Жива бібліотека» працює так само, як і звичайна: читачі приходять, заповнюють бібліотечну картку, вибирають книгу, читають її протягом певного часу, після чого повертають в бібліотеку і, якщо захочуть, беруть іншу. Відмінність лише в тому, що книги «Живої бібліотеки» – це живі люди, а читання – це розмова з ними.

Бібліотекар: Працювати ми будемо так: «Книжки» займають свої місця за столами, встановленими в залі нашої імпровізованої бібліотеки, і протягом 15 хвилин спілкуються з кожною групою. А саме – знайомлять читачів зі змістом «Книги», відповідають на запитання. «Книгам» можна ставити будь-які запитання, але не забувайте, що вони – живі люди, тому запитання повинні бути коректними.

Отримавши кольорові картки, читачі об'єднуються в групи за відповідним кольором і протягом 45 хвилин знайомляться зі змістом чотирьох «Книг». По завершенні спілкування кожен читач заповнює картку, в якій вказує своє прізвище, ім'я та по батькові, назви книжок, які він «прочитав», на зворотній сторінці – побажання «живій книжці» (додаток 1).

Оскільки «читання» проходить в одній аудиторії, то гучність спілкування бажано зробити такою, щоб не заважати один одному. За хвилину до закінчення спілкування пролунає попередження, що час спливає. Буде надано дзвінок, який стане сигналом переходу групи до наступної «Книги».

Помічник бібліотекаря: Тема нашого спілкування: «Європейські цінності як фундамент Угоди про асоціацію між Україною та ЄС». «Книги», які ми пропонуємо для читання за даною темою: «Міжкультурне взаєморозуміння: подолання стереотипів», «Інформаційна підтримка євроінтеграційних процесів в Україні», «Шлях до Європи торують громади», «Європейський Союз – спільнота цінностей».

(Далі йде представлення гостей, які будуть виконувати роль «Книг». За даною темою для виконання ролі запрошуються представники обласних, міських інформаційно-освітніх центрів з питань євроінтеграції, представники місцевої влади, депутати обласних, міських і районних у місті рад, представники громадських організацій національних меншин, координатори та керівники євроклубівського руху, молодіжних організацій тощо.)

Бібліотекар: А тепер найцікавіше – спілкування. «Книжки», будь ласка розпочинайте розмову з вашими читачами. Бажаю цікавого спілкування і плідної праці! Відлік часу почався.

(Кожна група підходить до певної «Книги», помічник бібліотекаря стежить за плином

часу, регулює переміщення груп. Бібліотекар спостерігає за спілкуванням читачів з «Книгами», за потреби надає консультації.)

Бібліотекар (після закінчення спілкування всіх груп): Шановні «Книги», чи сподобалися вам читачі? Поділіться своїми враженнями від спілкування.

Шановні читачі! Чи задоволені ви спілкуванням з нашими «Книгами»? Озвучте, будь ласка, свої враження та побажання, які ви занотували в картках читача.

Спасибі всім за співпрацю!

(По завершенню інтерактивного заходу «Жива бібліотека» за темою «Європейські цінності як фундамент Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом» кожному учаснику вручається сертифікат.)

Додаток 1

КАРТКА ЧИТАЧА

Прізвище _____

Ім'я _____ По-батькові _____

Назва Книги:

1. _____

2. _____

3. _____

4. _____

Жива бібліотека

Тут ти можеш залишити свої побажання
«Живій книжці»

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

4.21. «Парад субкультур»

Євроклуб «Гармонія», ССЗШ №45 м. Львова. Керівник – Наталія Тугай

Метою гри є сформувати навички співробітництва та незалежного мислення, толерантне ставлення до представників субкультур, окреслити межі власної толерантності і повагу до прав і свобод інших.

Допоміжні засоби:

Клейкі рожеві і блакитні картки з прикметниками:

– **рожеві** (позитивні прикметники): сміливі, творчі, спокійні, романтичні, ввічливі, розумні, добрі, рішучі, активні, оптимістичні, товариські, доброзичливі, амбітні, працелюбні, чутливі, чудові, чесні, щедрі;

– **сині** (негативні прикметники): неохайні, дурні, ні на що не здатні, нетовариські, нечесні, пасивні, злі, жорстокі, боягузливі, неслухняні, неактивні, песимістичні, божевільні, агресивні, зарозумілі, посередні, ледачі, злі.

Дві дошки з заголовками «МИ» і «ВОНИ».

Час: 60 хвилин.

Підготовка:

– розмістити дві дошки з заголовками «МИ» і «ВОНИ», покласти клейкі рожеві і блакитні картки зі словами, розставити стільці і запросити учнів.

– попередньо розділити учнів на 8 груп і попросити їх представити певну субкультуру.

Ведучий: Сьогодні ми будемо говорити про молодіжні культури та субкультури. Молодих людей часом дратує, коли дорослі беруться судити про їхню особистість з одягу, який вони носять. Тим не менше, підлітки часто роблять те ж, коли бачать інших молодих людей. Вони дивляться на людину і не намагаються з'ясувати, якою вона є насправді. Замість цього дивляться на одяг і відразу ж зараховують людину до певної групи. Найбільше поширеними групами є: скейтери, Tecktonic фанати, панки, scene kids, мажори, готи, емо і футбольні фанати. Отже, давайте уважніше поглянемо на них.

Давайте познайомимося зі скейтерами!

Презентація скейтерів у вигляді діалогу між членами групи. Один хоче бути скейтером, інші пояснюють йому, що це означає.

Наприклад:

«Щоб бути скейтером, треба виглядати як скейтер. Справжні скейтери носять мішкуваті футболки, кенгурушки, широкі шорти. У 1980-х законодавці скейтборд-моди Марк Алігатор Раговські та Крістіан Хозой зробили шорти дуже яскравих кольорів і неонові футболки надзвичайно популярними і створили бренд скейтборд індустрії «Vision». Тепер його емблема прикрашає футболки найкрутіших скейтбордистів в світі».

Зрештою всі домовляються зустрітися на тренуванні.

Ведучий: Вдалого тренування! О, я бачу інших молодих людей, одягнених так само як і скейтери. Ви теж скейтери?

Презентація Tecktonic фанатів.

«Ні, ми Tecktonic фанати. Tecktonik (ТСК), також знаний як Чумацький Шлях або Electro Dance, це шалений і дивний вуличний танець, який зазвичай танцюють під Electro House музику. Це суміш різних танцювальних стилів, таких як диско, Vogue, вакінг, хіп-хоп (танець Tecktonic фанатів)».

Ведучий: Ясно, скейтери - спортсмени, а ви – танцюристи. Спасибі вам за танець. А поруч з Tecktonic фанатами я бачу групу підлітків. Дехто з них з ірокезами, отже я думаю, що вони панки.

Презентація панків у формі розповіді про свій рух.

Наприклад:

«Це те, що ви бачите. А що ви знаєте про нас? Чи знаєте ви, що означає слово «панк»? Чи знаєте ви, що це слово можна знайти в п'єсі Шекспіра «Мірою за міру», де він означає повію? До 1889 року це було сленгове слово, що означало сигарети. Пізніше воно означало «гнилі, або нічого не варті». А тепер панк – це молода людина, член бунтівної контркультури».

Ведучий: Життя було б набагато нуднішим без панків. А хто ці дивні дівчатка? Ви панки чи емо?

Далі слідує презентація Scene kids, емо, мажорів, готів та футбольних фанатів.

Ведучий: Дякую, це було справді цікаво. Тепер давайте зробимо кілька вправ. У нас є дві дошки, рожеві і блакитні клейкі папірці з прикметниками. Нехай представник кожної субкультури підійде до дошки, вибере слово, яке описує вашу групу і прикріпить його під заголовком «МИ».

Учні вибирають картки і кажуть: «Ми емо і ми креативні» і так далі.

Ведучий:

– А тепер, будь ласка, опишіть ваших суперників і сусідів: підійдіть до дошки, виберіть слово, яке описує їхню особистість і прикріпіть його до дошки під назвою «ВОНИ».

(Учні вибирають картки і кажуть, наприклад, «емо – песимісти» і так далі.)

– А зараз, будь ласка, подивіться на дві дошки: які кольори домінують?

(Учні помічають, що дошка «МИ» майже повністю рожева (позитивна) а «ВОНИ» майже повністю синя (негативна).

– Як ви думаєте, про що це свідчить?

(Учні кажуть: «Ми вважаємо, що ми хороші, а вони - ні», «Ми кращі, ніж інші», «Нам не подобається люди з інших груп» і т.д.)

– Чи це справедливо?

(Учні кажуть: «Ні», «Чому б ні?» І т.д.)

– Чому?

(Учні кажуть: «Ми не довіряємо чужинцям», «У нас є забобони», «Ми судимо про людей з їхнього одягу та зачіски» і т.д.)

– Отже, давайте спробуємо мислити неупереджено та позитивно, використаємо позитивні прикметники для опису ваших опонентів і спробуємо пояснити вашу думку.

(Учні виконують вправу з дошкою «ВОНИ» повторно і кажуть: «Ми вважаємо, що панки сміливі, бо вони насмілюються бути не такими, як всі» і т.д.)

– Так набагато краще. Тож давайте не зосереджуватися на розбіжностях між нами,

а намагатися знайти спільне, навіть якщо ми думаємо, що абсолютно різні. Будь ласка, нехай людина з кожної групи вийде в центр зали, зробимо коло, візьмемося за руки. Подивіться на людину ліворуч від вас, повторіть слово, яке ви вибрали, щоб описати свою групу. Скажіть, що ваші сусіди теж такі і спробуйте пояснити чому.

(Учні кажуть: «Ми емо, і ми креативні так само, як і футбольні вболівальники, тому що вони малюють плакати та складають кричалки» і т.д.)

– Чудово! Тепер ви бачите, що у вас багато спільного. Відчуваєте, як атмосфера в залі стала дружньою? Так що ж ми можемо зробити, щоб зробити наш світ більш безпечним і дружнім?

(Учні кажуть: «Ми повинні бути терпимі», «Ми повинні ставитися до інших людей так, як ми хотіли, щоб ставилися до нас інші», «Ми не повинні зосереджуватись на відмінностях між нами, але спробувати знайти спільне» і т.д.)

Ведучий: Все правильно! Сподіваюся, що всі з нас засвоять цей урок толерантності.

5. Європейський Союз – короткий інформаційний довідник

Що таке *Acquis communautaire*?

Правовий доробок Європейської Спільноти. Це сукупність спільних прав і зобов'язань, обов'язкових до виконання в усіх країнах-членах ЄС. Доробок постійно змінюється і узагальнюється. Він охоплює: зміст, принципи та політичні цілі угод; закони, ухвалені на виконання угод, та рішення Суду ЄС; декларації та резолюції Союзу; заходи в галузі спільної зовнішньої та безпекової політики; заходи у сфері правосуддя та внутрішніх справ; міжнародні угоди, укладені Спільнотою, а також державами-членами між собою у сфері діяльності Союзу.

Що таке Європейський Союз (ЄС)?

Європейський Союз – це спільнота розвнутих держав, що сповідують спільні людські та демократичні цінності, зберігають свій суверенітет, але свідомо делегують його частину для того, щоб разом досягти могутності і впливу, яких жодна країна не мала б поодинці.

Європейський Союз характеризується унікальною організаційною структурою.

Він має прогресивну форму міжгалузевої інтеграції і наділений повноваженнями, які поширюються на економіку, промисловість, політику, громадянські права та зовнішню політику. Держави-члени ЄС доручають спільним інституціям, які було створено саме цими державами, деяку частку своїх повноважень у прийнятті рішень для того, щоб рішення стосовно справ, які становлять спільний інтерес, могли прийматися демократично і на європейському рівні.

Що таке Євроклуб?

Форма організації молоді, що сприяє творчій реалізації її учасників, залученню молоді до участі в європейських ініціативах, інформуванню з питань європейської інтеграції, громадянській освіті та громадській діяльності молоді.

Що таке Рада Європи?

Рада Європи – це міжнародна організація, що розташована в Страсбурзі. Її головна мета – зміцнення демократії, захист прав людини та верховенство права у країнах-членах. Рада Європи була заснована 10 країнами Європи, що тільки-но оговталися після Другої Світової війни. Статут організації був підписаний у Лондоні 5 травня 1949 року. Сьогодні Рада Європи об'єднує 47 країн, у тому числі країни колишнього Радянського Союзу. У 1997 були визначені нові пріоритети спільних зусиль, спрямовані на покращання життя

800 мільйонів європейців. Двома основними пріоритетами є захист безпеки громадян та єдності суспільства.

Якими є цілі програми Еразмус+?

Це освітня програма Євросоюзу, в яку з 2014 року зібрано всі чинні на той час освітні програми. Її метою є підвищення якості європейської освіти, надання більших можливостей навчання, стажування та проведення досліджень за кордоном. Україна як партнер програми має можливість користуватися її міжнародним виміром. Зокрема, брати участь у конкурсах зі співпраці університетів та забезпечувати індивідуальну мобільність студентам, викладачам та науковцям.

<http://www.erasmusplus.org.ua>

Що таке проект?

Серія заходів, спрямованих на досягнення певного результату у визначений термін.

Що таке Східне партнерство?

Ініціатива Європейського Союзу, що має на меті зміцнення стосунків зі східними сусідами ЄС (Азербайджаном, Білоруссю, Вірменією, Грузією, Молдовою та Україною) і є продовженням східного напрямку Європейської політики сусідства.

Східне партнерство пропонує поглиблені двосторонні відносини відповідно до потреб і прагнень кожного із партнерів:

- Угоди про асоціацію, які включають положення про створення глибокої та всеосяжної зони вільної торгівлі;
- Фінансування комплексних програм, що мають покращити адміністративну спроможність країн-участниць Східного партнерства;
- Інтеграцію з економіками країн ЄС, що передбачає зближення українського законодавства з законодавством ЄС;
- Співпрацю в боротьбі проти корупції, організованої злочинності, нелегальної міграції;
- Посилення енергетичної безпеки;
- Реалізацію програм, спрямованих на подолання економічної і соціальної нерівності;
- Реалізацію індивідуальних програм (охорона кордонів, допомога у ліквідації наслідків стихійних лих, підвищення енергетичної ефективності та відновлюваних джерел енергії);
- Лібералізацію процесу оформлення віз.

Які є органи та інституції ЄС?

Європейський Парламент – Законодавчий орган ЄС, який представляє громадян держав ЄС і обирається безпосередньо ними. Від моменту, коли Лісабонський договір набув чинності (1 грудня 2009 року), Європейський Парламент отримав такі самі законодавчі функції, що і Рада Європейського Союзу. Відтоді переважна більшість законодавчих актів ЄС ухвалюється спільно Радою ЄС та Європейським Парламентом.

<http://www.europarl.europa.eu>

Рада Європейського Союзу – інституція ЄС, в якій представлено держави-члени ЄС та до складу якої входять 28 міністрів країн-членів ЄС. Рада ЄС є головним органом ухвалення рішень, який координує економічну політику ЄС та відіграє центральну роль у зовнішній та безпековій політиці.

<http://www.consilium.europa.eu>

Європейська Комісія – Орган виконавчої влади ЄС, створений для незалежного представництва інтересів Євросоюзу як єдиного цілого, до складу якого входить 28 членів (по одному представнику від кожної країни). Європейська Комісія є єдиною інституцією ЄС, наділеною правом ініціювати законопроекти. Комісія також реалізує політику ЄС у різних сферах, забезпечує виконання бюджету, керує програмами ЄС, представляє його у міжнародних переговорах, а також забезпечує виконання договорів ЄС, зокрема у сфері зовнішньої допомоги.

<http://ec.europa.eu>

Європейська Рада – складається з голів держав та урядів країн-членів ЄС: прем'єр-міністрів та президентів. Вона визначає політичне спрямування та пріоритети Європейського Союзу. Згідно з Лісабонським договором, Європейська Рада набула статусу повноправної інституції ЄС з чітко визначеною роллю. Відповідно, було запроваджено нову посаду Президента Європейської Ради, який обирається на 5-ти річний термін.

<http://www.european-council.europa.eu>

Європейська служба зовнішньої дії – Головним завданням служби є координація зовнішньої політики ЄС між його головними інституціями (Радою ЄС, Європейською Комісією, Європейським Парламентом) та державами-членами Союзу, та ефективне представлення ЄС за кордоном. При цьому контроль над програмами зовнішньої співпраці, політикою сприяння розвитку та політикою сусідства здійснюється Європейською Комісією. Головний дипломатичний орган ЄС складається з центральної адміністрації та близько 140 Представництв ЄС за кордоном.

<http://www.eeas.europa.eu>

6.

Інформаційні джерела Представництва ЄС в Україні

Інформування громадськості про Європейський Союз, європейські цінності, євроінтеграцію України є одним із основних завдань євроклубів. Природно, для виконання його євроклубівці мають цікавитися усіма цими питаннями і бути свого роду експертами, які могли би за потреби пояснити певні речі та розповісти цікаве іншим. Багато інформації про Євросоюз та його відносини з Україною надають інформаційні джерела Представництва ЄС в Україні.

1. Сайт Представництва

http://eeas.europa.eu/delegations/ukraine/index_uk.htm

На двомовному (українською та англійською) сайті представлено базову інформацію про Європейський Союз та його відносини з Україною. Про останні важливі події можна дізнатися з динамічної стрічки новин. Є на сайті розділ, присвячений євроклубам (Додаткова інформація – Євроклуби), а також Інформаційним центрам Євросоюзу в Україні (Додаткова інформація – Інформаційні центри ЄС).

Цікавими для євроклубівців виглядають розміщені на сайті електронні версії друкованої інформаційної продукції, яку постійно видає Представництво ЄС (Додаткова інформація – Віртуальна бібліотека). Тут чимало брошур та буклетів, які можуть бути корисними при підготовці акцій євроклубів та у їхній повсякденній діяльності. Наприклад, цікавими для євроклубівців можуть бути такі книжки та брошури як «Європа у 12 уроках», «Навчайся в Європі!», «Європа-гра», «Асоціація з ЄС – що це дасть вам» та інші.

За потреби публікації можна замовити в друкованому вигляді (Додаткова інформація – Замовлення публікацій ЄС).

2. Інші веб-сайти

Різноманітну інформацію про відносини України та Європейського Союзу можна отримати з Бюлетеню Представництва ЄС в Україні «Новини співпраці з ЄС».

<http://euukrainecoop.net>

Якщо ви розробляєте тему Угоди про асоціацію між ЄС та Україною, вам може стати у пригоді ще один ініційований Представництвом продукт – сайт проекту «Інформування щодо Угоди про асоціацію: що це означає для мене?».

<http://europa-torgivlia.org.ua>

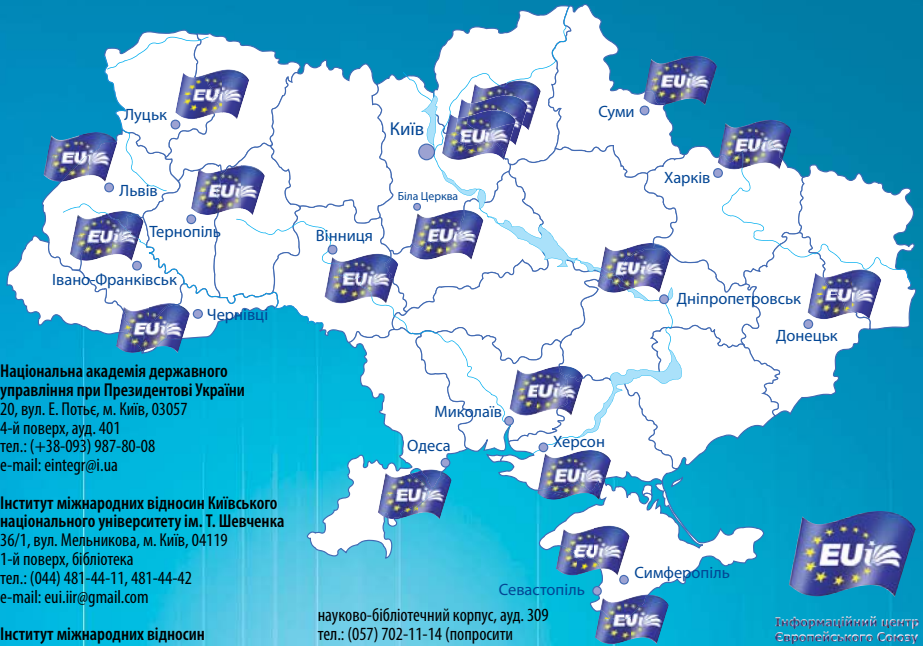
3. Сторінка Представництва ЄС на Facebook

<https://www.facebook.com/EUDelegationUkraine>

Представництво активно підтримує свою сторінку у соціальній мережі Facebook. Тут розміщуються не лише офіційні повідомлення, а й інші матеріали. Наприклад, цікаві публікації у медіа, що мають стосунок до Євросоюзу та відносин ЄС–Україна.

Список використаних джерел

1. Абрамов Л.К., Азарова Т.В., Інформаційний компонент діяльності НДО. – Кіровоград: ІСКМ 2009. – 80 с.
2. Форми та методи залучення громадськості. Навч. посіб. /Інститут громадянського суспільства; за заг. ред. В. Артеменка - К.: ІКЦ«Леста», 2007. – 248 с.
3. Посібник для роботи із шкільними євроклубами. Автори: Андрій Бабаньчик, Каміла Захарук. Юстина Молік. Йоанна П'єцик. Підготовано в рамках проекту «Ми діємо», реалізованого Домом зустрічей ім. Ангелюса Сілезіуса та БО «Центр освітніх ініціатив» в рамках Акції 2 програми Європейської Комісії «Європейська Волонтерська Служба». – Львів 2010.
4. Європейський клуб у школі. Навіщо? Як? Чому? Підручник для вчителів та учнів / За редакцією Рафала Димека – Варшава, 2006.
5. Євроклуби в Україні: організація роботи та успішний досвід. Методичний посібник / За редакцією Кендзьора П.І. – Львів: ЗУКЦ, 2008. – 56 с.
6. Андрій Куліш. Public Relations для громадських (недержавних) організацій. Практичні поради на щодень. Видання 4-те, змінене та доповнене. – Київ, 2004.
7. Единство в многообразии: о Европейском Союзе в школе /В. В. Величко [и др.]. — Минск : Медисонт, 2008. — 232 с.
8. Як організувати шкільний Євроклуб. Паращенко Л. – Київ, 2004.
9. ГО «Європейський діалог». Тренінги з європейської інтеграції та впровадження європейських проектів, за ред. О. Шинаровської, Х.Чушак. – Львів, 2009. – 52 с.
10. Лабораторія законодавчих ініціатив. Взаємодія громадянського суспільства та влади на місцевому рівні. Матеріали до конференції: Київ, 2008. – 22 с.
11. Майстерня креативності та інновацій. Практичні поради з проведення. За ред. С. Штукарін. Всеукраїнська громадська організація «Українська асоціація європейських студій». – 2009 р.
12. Підготовка та реалізація молоддю проектів, спрямованих на сприяння євроінтеграційним процесам в Україні. Брошура – К.: «Євроклуб «Право і Захист», 2009. – 140 с.
13. ГО «Європейський діалог». Чемпіони європейської освіти. Кращі практики європейських молодіжних проектів. – Львів: Видавництво «Друкарські куншти», 2009. – 64 с.
14. Посібник з менеджменту для неурядових організацій. Підготовлено Творчим центром «Каунтерпарт». К: «МАКАР», 2005. – 248с.

Національна академія державного управління при Президентові України
 20, вул. Е. Потьє, м. Київ, 03057
 4-й поверх, ауд. 401
 тел.: (+38-093) 987-80-08
 e-mail: eintegr@i.ua

Інститут міжнародних відносин Київського національного університету ім. Т. Шевченка
 36/1, вул. Мельникова, м. Київ, 04119
 1-й поверх, бібліотека
 тел.: (044) 481-44-11, 481-44-42
 e-mail: eui.iir@gmail.com

Інститут міжнародних відносин Національного авіаційного університету
 4, пр. Відрадиний, м. Київ, 03061
 корп. 7, кім. 204; тел. (044) 406-77-66
 e-mail: imv@nau.edu.ua

Дніпропетровський національний університет ім. Олеса Гончара
 8, вул. Козакова, м. Дніпропетровськ, 49050
 бібліотека; тел.: (056) 374-98-31, 776-82-96
 e-mail: librarydnu@gmail.com

Тернопільський національний економічний університет
 11, вул. Львівська, м. Тернопіль, 46020
 корп. 1, бібліотека; тел. (0352) 47-50-63
 e-mail: presa@tane.edu.ua

Херсонський державний університет
 2, вул. 40 років Жовтня, м. Херсон, 73000
 тел. (0552) 32-67-41
 факс (0552) 32-67-85, 32-11-29
 e-mail: AKulik@ksu.k.ua, spivakovska@ksu.k.ua

Українська академія банківської справи НБУ
 9/1, вул. Покровська, м. Суми, 40000
 наукова бібліотека, кім. 218
 тел. (0542) 66-51-06; моб. (+38-097) 335-77-25
 факс (0542) 66-51-07
 e-mail: petryna@uabs.edu.ua

Чернівецький національний університет ім. Юрія Федьковича
 23, вул. Лесі Українки, м. Чернівці, 58000
 2-й поверх, бібліотека
 тел. (0372) 58-47-68; e-mail: eui@chnu.edu.ua

Харківський національний економічний університет
 9 А, пр. Леніна, м. Харків, 61001

науково-бібліотечний корпус, ауд. 309
 тел.: (057) 702-11-14 (попросити з'єднати 211), 702-07-19
 e-mail: romashka260168@gmail.com, library@ksue.edu.ua

Таврійський національний університет ім. Вернадського
 4, просп. Вернадського, м. Сімферополь, 95007
 наукова бібліотека, корпус Б
 тел. (066) 507-10-28
 e-mail: library@crimea.edu

Східноєвропейський національний університет ім. Лесі Українки
 30 А, вул. Вінниченка, м. Луцьк, 43021
 бібліотека СНУ
 тел./факс (0332) 24-40-38
 e-mail: aboyar@rambler.ru

Севастопольський національний технічний університет
 29, вул. Університетська, м. Севастополь, 99053; бібліотека, кім. 403
 тел. (0692) 43-50-57
 e-mail: library@sevgtu.sebastopol.ua

Одеський національний економічний університет
 8, вул. Преображенська, м. Одеса, 65082
 наукова бібліотека; тел. (048) 723-03-78 моб. (+38-067) 482-73-76
 e-mail: iceu@oneu.edu.ua

Білоцерківський національний аграрний університет
 8/1, пл. Соборна, м. Біла Церква, 9100
 головний корпус, наукова бібліотека
 тел. (04563) 3-11-68
 моб. (+38-098) 270-43-54
 e-mail: andrej.bilan@mail.ru, gulajpole@ukr.net

Інформаційний центр Європейського Союзу

Вінницький національний технічний університет
 95, Хмельницьке шосе, м. Вінниця, 21021
 головний корпус, кімн. 104
 тел. моб. (+38-093) 313-40-04
 e-mail: vinncei@gmail.com

Донецький національний університет
 24, вул. Університетська, м. Донецьк, 83001
 наукова бібліотека, кімн. 103
 тел. (062) 302-92-73; моб. (+38-050) 278-53-54
 e-mail: ihor.todorov@gmail.com; shtukarin@donnu.edu.ua

Прикарпатський національний університет ім. Василя Стефаника
 1, вул. Чорновола, Івано-Франківськ, 76000;
 Інститут історії, політології і міжнародних відносин
 тел. моб. (+38-067) 650-96-58
 e-mail: natali.marchuk@gmail.com, eui@pu.if.ua

Чорноморський державний університет ім. Петра Могили
 10, вул. 68-ти Десантників, Миколаїв, 54003
 ауд. 305
 тел. (0512) 46-41-24
 моб. (+38-050) 546-56-04
 e-mail: mykhaylo.bagmet@gmail.com

Львівський Національний університет ім. Івана Франка
 19, вул. Січових стрільців, м. Львів, 79602
 факультет міжнародних відносин, к. 202
 тел. (032) 239-46-56
 моб. (+38-067) 968-27-94, (+38-096) 920-29-08; факс (032) 272-79-73
 e-mail: eui.lviv@gmail.com

JA-04-15-360-UK-N

ПРЕДСТАВНИЦТВО ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ В УКРАЇНІ

101, вул. Володимирська, м. Київ, 01033, Україна
тел.: +38 (044) 390-80-10, факс: +38 (044) 390-80-15

e-mail: delegations-ukraine@eeas.europa.eu
delegations-ukraine-press@eeas.europa.eu
(відділ преси та інформації)

<http://eeas.europa.eu/delegations/ukraine>
<http://europa.eu>

Facebook: <http://www.facebook.com/EUDelegationUkraine>

Twitter: <http://twitter/EUDelegationUA>

Київ: Представництво ЄС в Україні, 2015
© Європейський Союз, 2015

Друк з дозволу Представництва ЄС в Україні
Друк: ТОВ «Август Трейд», квітень, 2015

Надруковано в Україні

doi:10.2871/24505

ISBN 978-92-9238-294-0

9 789292 138294 01